

**Charakteristika elektrotechnického priemyslu SR
v roku 2010**

júl 2011

Obsah

Úvod.....	3
1. Elektrotechnický priemysel štruktúre priemyselnej výroby Slovenska.....	4
1.1. Kvalitatívna úroveň slovenského priemyslu v roku 2010.....	9
2. Profil odvetvia elektrotechnického priemyslu Slovenskej republiky.....	15
2.1. Profil jednotlivých divízií elektrotechnického priemyslu.....	20
2.2. Profil elektrotechnického priemyslu Slovenskej republiky na úrovni skupín a tried štatistickej klasifikácie ekonomických činností.....	24
2.3. Vývoj investícií v slovenskom elektrotechnickom priemysle v období rokov 2008-2010.....	28
2.4. Hodnotenie dopadov finančnej krízy na odvetvie slovenského elektrotechnického priemyslu.....	31
3. Hodnotenie vývoja v jednotlivých skupinách výrobných odvetví slovenského elektrotechnického priemyslu.....	34
3.1. Hodnotenie dopadov finančnej krízy na vývoj v skupinách výrobných odvetví slovenského elektrotechnického priemyslu.....	39
3.2. Zhodnotenie vývoja výroby a vývozu investičných celkov.....	41
3.3. Súčasný stav výskumno - vývojového potenciálu v odvetví slovenského elektrotechnického priemyslu.....	44
3.4. Očakávaný vývoj odvetvia v roku 2011 a jeho ďalšia perspektíva.....	49
Zhrnutie výsledkov štúdie.....	52
Použité zdroje.....	53

Úvod

Štúdia „Charakteristika elektrotechnického priemyslu SR v roku 2010“ je obsahovo zameraná na zhodnotenie vývoja v sektore výroby elektrotechniky Slovenskej republiky v roku 2010.

Štruktúrovaná je do troch rozhodujúcich častí.

Prvá časť štúdie obsahuje špecifikáciu elektrotechnického priemyslu v štruktúre priemyselnej výroby Slovenska. Súčasťou tejto časti štúdie je podkapitola ktorá hodnotí kvalitatívnu úroveň slovenského priemyslu a v jeho rámci i priemyselnej výroby v roku 2010.

Druhá časť štúdie je zameraná na charakteristiku profilu odvetvia elektrotechnického priemyslu vrátane špecifikácie jeho sektorov podľa klasifikácie ekonomických činností SK NACE na úrovni:

- divízií (2 miestna klasifikácia)
- skupín (3 miestna klasifikácia)
- a tried (4 miestna klasifikácia).

Táto časť štúdie obsahuje prehľad základných ekonomických údajov za posledné tri roky (2008-2010). V samostatných podkapitolách je zhodnotený vývoj investícií v sektore elektrotechnického priemyslu a dopad finančnej krízy na odvetvie.

Tretia časť štúdie hodnotí vývoj v skupinách výrobných odvetví elektrotechnického priemyslu. Súčasťou sú podkapitoly ktoré hodnotia:

- dopad finančnej krízy na odvetvie a na jeho konkurencieschopnosť aj s prihliadnutím na dopady v skupinách výrobných odvetví elektrotechnického priemyslu
- vývoj výroby a vývozu investičných celkov
- súčasný stav výskumno-vývojového potenciálu v odvetví elektrotechnického priemyslu
- očakávaný vývoj odvetvia v roku 2011 a jeho ďalšiu perspektívu.

1. Elektrotechnický priemysel štruktúre priemyselnej výroby Slovenska

Elektrotechnický priemysel je jedným z najväčších priemyselných odvetví na svete. Jeho výrobky zahŕňajú širokú škálu od jednoduchého spotrebiteľského tovaru až po vysoko sofistikované priemyselné turbíny, elektrické siete a elektrárne.

V Európskej únii toto priemyselné odvetvie zahŕňa približne 200 tisíc podnikov, väčšinou malých a stredných, zamestnávajúcich okolo 2,8 milióna osôb. V roku 2008 sa hodnota celkovej výroby odvetvia pohybovala na úrovni 411 mld. eur. Na základe týchto údajov je podiel elektrotechnického priemyslu na zamestnanosti priemyselnej výroby Európskej únie na úrovni 6% a na produkcii 9%. Európska únia sa podieľa na svetovej výrobe elektrotechnického priemyslu 21%, čo je hneď za Čínou (30%) druhá priečka v rebríčku producentov. V hodnote produkcie za Európskou úniou nasledujú USA a Japonsko (zhodne po 19% celosvetovej produkcie elektrotechniky). I z hľadiska tvorby pridanej hodnoty je elektrotechnický priemysel Európskej únie na druhom mieste na svete, hneď za USA, pred Japonskom a Čínou. Výrobky elektrotechnického priemyslu Európskej únie majú na svetových trhoch dobrú povesť najmä pokiaľ ide o kvalitu a spoľahlivosť. Rozhodujúca konkurencia sa však doťahuje na úroveň európskej produkcie. Na druhej strane sa ale Európskej únii nedarí znížiť náskok, ktorý pred ňou majú USA.

Elektrotechnický priemysel v Európskej únii má veľký rastový potenciál. Na druhej strane, je však spolu so strojárskym priemyslom, tým odvetvím, ktoré najviac postihli dopady globálnej hospodárskej krízy. Tá sa prejavila značnými poklesmi produkcie, tržieb, zamestnanosti a ďalších ukazovateľov odvetvia.

Na začiatku transformačného obdobia bol elektrotechnický priemysel na Slovensku považovaný za odvetvie bez perspektívy ďalšieho rozvoja na našom území. Odvetvie totiž za svetovými trendmi výrazne zaostávalo a predpokladalo sa, že ich nemá šancu dobehnúť. Po roku 2000 však toto odvetvie zaznamenalo na Slovensku mimoriadne vysoký rast. Elektrotechnický priemysel rástol dokonca najrýchlejšie spomedzi všetkých odvetví priemyselnej výroby. V období rokov 2000-2008 vzrástla napr. produkcia tržieb odvetvia 6,2 násobne a počet zamestnaných sa zvýšil o 65%, v absolútnom vyjadrení o 28,5 tis. osôb. Za dynamikou rozvoja odvetvia je masívny príchod zahraničných investorov, nadväzne na komparatívne výhody slovenskej ekonomiky a špecificky i tohto odvetvia. V súčasnosti patrí elektrotechnický priemysel k odvetviám s najväčšou dominanciou zahraničného kapitálu. Zahraniční vlastníci sa podieľajú viac ako tromi štvrtinami na základnom imaní podnikov s 20 a viac zamestnancami. Hnacím motorom rozvoja elektrotechnického priemyslu sa stal predovšetkým automobilový priemysel. Jeho rozvoj dynamizoval požiadavky na elektrotechnické zariadenia a tým vytváral impulzy pre rozvoj elektrotechnického priemyslu. V súčasnosti má elektrotechnický priemysel významné a nezastupiteľné miesto v štruktúre priemyselnej výroby, priemyslu a celej ekonomiky Slovenska.

Slovenská republika patrí k tým krajinám Európskej únie, v ktorých pozícia elektrotechnického priemyslu na základných ukazovateľoch priemyselnej výroby, vysoko prekračuje priemer Únie. Elektrotechnický priemysel je po strojárskom priemysle druhým najväčším odvetvím slovenskej priemyselnej výroby (tak z pohľadu produkcie tržieb ako aj zamestnanosti). V roku 2010 sa elektrotechnický priemysel podieľa na produkcii tržieb priemyselnej výroby 18% a na zamestnanosti 13%. Elektrotechnický priemysel má významný podiel i na produkcii a zamestnanosti v priemysle. V roku 2010 tvorí

elektrotechnický priemysel 14% produkcie priemyslu a jeho podiel na zamestnanosti v priemysle je na úrovni 10%.

Dôsledkom hospodárskej krízy zaznamenala slovenská elektrotechnická výroba značné poklesy produkcie tržieb a zamestnanosti. V roku 2009 poklesla v porovnaní s rokom 2008 produkcia tržieb výroby elektrotechniky medziročne o 9,4%, zamestnanosť však až o 39,6%. Prepad produkcie v krízovom období nie je v elektrotechnickom priemysle až tak dramatický ako napr. v strojárstve. Kríza však postihla zamestnanosť v elektrotechnickom priemysle ďaleko intenzívnejšie. V strojárstve poklesol počet zamestnaných v porovnaní rokov 2008 a 2009 o viac ako 15 tis. osôb a v celej priemyselnej výrobe Slovenska o takmer 90 tis. osôb. Pritom v elektrotechnickom priemysle pokles zamestnanosti dosiahol až takmer 29 tis. pracovných miest.

Rok 2010 je už oživením produkcie odvetvia. Produkcia tržieb medziročne vzrástla o 7,6%, napriek tomu však dosahuje iba 97,4% jej úrovne z roka 2008. Pokles zamestnanosti však pokračuje i naďalej. V porovnaní rokov 2010/2008 poklesol počet zamestnaných v odvetví v absolútnom vyjadrení o takmer 30 tis. osôb, z toho v roku 2009 medziročne o 28,7 tis. osôb a v roku 2010 o ďalších 1,3 tis. osôb. V roku 2010 dosahuje zamestnanosť v odvetví iba 58,6% jej úrovne z roka 2008.

Štatistická klasifikácia ekonomických činností SK NACE Rev. 2 obsiahnutá vo Vyhl. č. 306/2007 Štatistického úradu Slovenskej republiky z 18.6.2007 nadväzujúcej na Nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady (ES) č. 1893/2006 zaraďuje priemyselnú výrobu v štruktúre ekonomických činností do sekcie „C“. Celá sekcia obsahuje divízie 10 až 33. Špecifikácia jednotlivých divízií priemyselnej výroby je nasledujúca:

- 10 – výroba potravín
- 11 – výroba nápojov
- 12 – výroba tabakových výrobkov
- 13 – výroba textilu
- 14 – výroba odevov
- 15 – výroba kože a kožených výrobkov
- 16 – spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku, výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu
- 17 – výroba papiera a papierových výrobkov
- 18 – tlač a reprodukcia záznamových médií
- 19 – výroba koksu a rafinovaných ropných produktov
- 20 – výroba chemikálií a chemických produktov
- 21 – výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov
- 22 – výroba výrobkov z gumy a plastu
- 23 – výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov
- 24 – výroba a spracovanie kovov
- 25 – výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení
- 26 – výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov
- 27 – výroba elektrických zariadení
- 28 – výroba strojov a zariadení i. n.
- 29 – výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov
- 30 – výroba ostatných dopravných prostriedkov
- 31 – výroba nábytku
- 32 – iná výroba
- 33 – oprava a inštalácia strojov a prístrojov.

Produkcia elektrotechnického priemyslu pozostáva zo širokého spektra výrob. Zahŕňa na jednej strane pracovne náročné výroby charakteristické nízkou pridanou hodnotou a na druhej strane i vysoko produktívne automatizované výroby.

Elektrotechnický priemysel je vo všeobecnosti definovaný ako súčet divízií priemyselných odvetví podľa klasifikácie SK NACE Rev. 2:

26 – výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov

27 – výroba elektrických zariadení.

Do odvetvia elektrotechniky sa často priraduje aj:

- časť skupín a tried divízie 29 (29.12- výroba čerpadiel a kompresorov, 29.71- výroba elektrických domácich spotrebičov - bielej techniky), tie však svojim charakterom spadajú skôr do strojárskoho priemyslu
- služby v oblasti informačných technológií a telekomunikácií
- predaj elektroniky a elektrotechnických zariadení.

Deliacu čiaru pri sektorovom zaradení týchto činností nie je možné jednoznačne stanoviť. Pre sektorovú charakteristiku elektrotechnického priemyslu je preto v ďalšom použitý tento, čiastočne zjednodušený pohľad na sektor elektrotechniky (divízia 26 + 27).

Nasledujúce prehľady dokumentujú vývoj slovenského elektrotechnického priemyslu v kontexte vývoja slovenskej priemyselnej výroby v období rokov 2008-2010. Údaje v tejto časti štúdie pochádzajú zo zdrojov Štatistického úradu SR a sú spracované z výkazov PROD P 3-04 (výkazy obsahujú informácie za subjekty s počtom 20 a viac zamestnancov).

Tab. č. 1: Základné ukazovatele priemyselnej výroby SR v období rokov 2008-2010

Ukazovateľ/rok	m. j.	2008	2009	2010	Priemerný medziročný rast/pokles 2010/2008
Tržby za VV a tovar	mil. eur	53 321	41 218	48 993	- 1,9
Pridaná hodnota	mil. eur	8 674	7 059	8 601	1,6
Výnosy	mil. eur	64 664	46 692	55 106	- 4,9
Náklady	mil. eur	62 550	46 376	53 053	- 5,8
HV pred zdanením	mil. eur	2 114	316	2 053	- 31
Rentabilita výnosov	%	3,27	0,68	3,73	0,57
Priemerný evid. počet zamestnancov	osoby	393 221	303 692	318 871	- 8,9
Priem mes. mzda	eur	774	846	824	3,4
Tržby/prac.	tis. eur	135,6	135,7	153,6	6,7
PH/prac.	tis. eur	22,1	23,2	27,0	10,7
PH/tržby	%	16,3	17,1	17,6	0,7

Pozn.: - údaj hospodársky výsledok pred zdanením v stĺpci hodnotiacom zmenu 2010/2008 vyjadruje medziročný priemerný rast/pokles absolútnej tvorby HV v danom období

- údaj rentabilita výnosov v stĺpci hodnotiacom zmenu 2010/2008 vyjadruje medziročný priemerný rast/pokles rentability výnosov v percentuálnych bodoch
- údaj PH/ tržby v stĺpci hodnotiacom zmenu 2010/2008 vyjadruje medziročný priemerný rast/pokles miery pridanej hodnoty v percentuálnych bodoch

V priebehu rokov 2008-2010 je vývoj v slovenskej priemyselnej výrobe charakteristický prepadom produkcie tržieb, výnosov, zamestnanosti a zhoršením výsledkov hospodárenia. Na druhej strane je pozitívom vývoja rast výkonových parametrov priemyselnej výroby meranej ukazovateľmi produktivity a ukazovateľom miera pridanej hodnoty.

Vývoj v slovenskom elektrotechnickom priemysle v období rokov 2008-2010 v mnohom korešponduje s vývojom v slovenskej priemyselnej výrobe.

Tab. č. 2: Základné ukazovatele elektrotechniky SR v období rokov 2008-2010

Ukazovateľ/rok	m. j.	2008	2009	2010	Priemerný medziročný rast/pokles 2010/2008
Tržby za VV a tovar	mil. eur	9 032	8 179	8 799	- 0,9
Pridaná hodnota	mil. eur	1 180	924	1 164	2,2
Výnosy	mil. eur	9 809	8 576	10 519	5,1
Náklady	mil. eur	9 686	8 457	10 125	3,5
HV pred zdanením	mil. eur	123	299	394	136
Rentabilita výnosov	%	1,25	3,49	3,75	1,25
Priemerný evid. počet zamestnancov	osoby	72 359	43 710	42 154	- 21,3
Priem. mes. mzda	eur	667	713	762	6,8
Tržby/prac.	tis. eur	124,8	187,1	208,7	30,7
PH/prac.	tis. eur	16,3	21,1	27,6	30,1
PH/tržby	%	13,1	13,0	13,2	0,1

Pozn.: - údaj hospodársky výsledok pred zdanením v stĺpci hodnotiacom zmenu 2010/2008 vyjadruje medziročný priemerný rast/pokles absolútnej tvorby HV v danom období
- údaj rentabilita výnosov v stĺpci hodnotiacom zmenu 2010/2008 vyjadruje medziročný priemerný rast/pokles rentability výnosov v percentuálnych bodoch
- údaj PH/ tržby v stĺpci hodnotiacom zmenu 2010/2008 vyjadruje medziročný priemerný rast/pokles miery pridanej hodnoty v percentuálnych bodoch

Z prehľadu vyplýva, že elektrotechnický priemysel má významné postavenie v štruktúre priemyselnej výroby Slovenska. V roku 2010 je podiel elektrotechnického priemyslu na základných ukazovateľoch priemyselnej výroby Slovenska nasledujúci:

- produkcia tržieb 18,0%, pozícia odvetvia sa pritom výrazne spevnila (v roku 2008 16,9%)
- produkcia pridanej hodnoty 13,5% (mierny pokles podielu, v roku 2008 na úrovni 13,6%)
- zamestnanosť 13,2%, v porovnaní s rokom 2008 sa pozícia odvetvia na zamestnanosti v priemyselnej výrobe výrazne oslabil (v roku 2008 je podiel elektrotechnického priemyslu na zamestnanosti priemyselnej výroby až 18,4%).

Z prehľadu zároveň vyplýva, že slovenský elektrotechnický priemysel dosahuje v porovnaní s priemyselnou výrobou Slovenska:

- podstatne vyššiu dynamiku rastu produktivity, hodnoty ukazovateľov produktivity sú v roku 2010 už vyššie ako v priemyselnej výrobe (hodnota ukazovateľa tržby/pracovník o 35,9%, pridaná hodnota/pracovník o 2,2%)
- miera pridanej hodnoty v elektrotechnickom priemysle meraná ukazovateľom pridaná hodnota/tržby v rokoch 2008-2010 stagnuje (v priemyselnej výrobe rastie), v roku 2010 je na úrovni priemeru v priemyselnej výrobe
- podstatne nižší priemerný zárobok ako v priemyselnej výrobe ako celku (v roku 2010 iba 92% jej úrovne v priemyselnej výrobe, resp. o 62 eur menej)
- hospodárenie elektrotechnického priemyslu je v rokoch 2008-2010 vyrovnané, hodnoty ukazovateľa rentability výnosov sa vo vývoji v čase zlepšujú (v priemyselnej výrobe výrazné zhoršenie v roku 2009).

Z dostupných podkladov štatistiky zahraničného obchodu vyplýva, že v porovnaní rokov 2009 a 2010 je dynamika vývozu v elektrotechnickom priemysle nižšia než dynamika vývozu slovenských priemyselných produktov. Vývoz priemyselných produktov zaznamenal medziročný rast na úrovni 23,0%, v elektrotechnickom priemysle bola však o 6,2 percentuálneho bodu nižšia, dosiahla 16,8%. V dôsledku takéhoto vývoja sa podiel elektrotechnického priemyslu na vývoze priemyselných produktov znížil z úrovne 27,5% v roku 2009 až na úroveň 26,1% v roku 2010.

Alokácia kapacít priemyselnej výroby a elektrotechnického priemyslu z hľadiska regiónov vykazuje značné odchýlky. Z hľadiska zamestnanosti má najvyššie zastúpenie na slovenskej priemyselnej výrobe Trenčiansky kraj (18,3% z počtu zamestnaných v priemyselnej výrobe) a Nitriansky kraj (13,5%), z hľadiska podielu na produkcii tržieb má v priemyselnej výrobe dominantné postavenie Bratislavský kraj (24,2% z produkcie tržieb v priemyselnej výrobe), Trnavský kraj (19,2%) a Žilinský kraj (14,7% z produkcie tržieb priemyselnej výroby Slovenska).

Kapacity slovenského elektrotechnického priemyslu sú silne koncentrované v regióne Západ. V Trnavskom, Nitrianskom a Trenčianskom kraji pracuje celkom 61,5% z počtu zamestnaných v elektrotechnickom priemysle. Subjekty týchto troch krajov pritom produkujú v úhrne až 81,3% celoslovenskej produkcie odvetvia. Z hľadiska jednotlivých krajov má najvyššiu váhu na zamestnanosti Trenčiansky kraj (24,9% z počtu zamestnaných v elektrotechnike), Nitriansky kraj (19,0%) a Trnavský kraj (17,6% z počtu zamestnaných v elektrotechnike Slovenska). Z pohľadu produkcie tržieb elektrotechniky má najväčší podiel na celoslovenskej produkcii Trnavský kraj (45,3%), Nitriansky kraj (23,8%) a Trenčiansky kraj (12,2% z celkovej produkcie tržieb elektrotechnického priemyslu).

Pozitívami vývoja slovenského elektrotechnického priemyslu v období rokov 2008-2010 je najmä :

- rast tvorby pridanej hodnoty a výnosov
- zlepšovanie rentability (rentabilita výnosov)
- dynamický rast produktivity.

Negatívami vývoja slovenského elektrotechnického priemyslu v období rokov 2008-2010 je najmä:

- pokles produkcie tržieb (pokles je miernejší ako v priemyselnej výrobe ale mierne vyšší ako v strojárstve)
- pokles zamestnanosti (je výrazne vyšší ako v celej priemyselnej výrobe a aj ako v strojárstve)
- stagnácia miery pridanej hodnoty (v priemyselnej výrobe je rast miery pridanej hodnoty v období rokov 2008-2010 medziročne v priemere o 0,6 percentuálneho bodu vyšší).

1.1. Kvalitatívna úroveň slovenského priemyslu v roku 2010

V roku 2010 vzrástla v porovnaní s predchádzajúcim rokom tvorba HDP v s. c. v ekonomike Slovenska o 4,0%. Nositeľom rastu dynamiky tvorby HDP boli najmä odvetvia:

- finančné sprostredkovanie (rast 9,8%)
- verejná správa (rast 8,6%)
- obchod (rast 5,7%).

Tvorba HDP v priemysle vzrástla v roku 2010 medziročne o 1,8%. V roku 2010 sa priemysel podieľa na tvorbe HDP (v s. c.) 30,6% (rok 2009 31,3%).

Počet zamestnaných v slovenskom hospodárstve podľa výberového zisťovania pracovných síl dosiahol v roku 2010 celkom 2317,5 tis. osôb a v porovnaní s predchádzajúcim rokom poklesol o 2,0%. Počet zamestnaných v priemysle dosiahol v roku 2010 podľa výberového zisťovania pracovných síl 601,8 tis. osôb a medziročne poklesol o 6,0%, resp. o 38,3 tis. osôb. Podiel priemyslu na zamestnanosti v ekonomike poklesol v roku 2010 na 26,0% (rok 2009 až 27,0%).

V roku 2010 vzrástla súhrnná produktivita práce v ekonomike Slovenska meraná ukazovateľom HDP v b. c./počet pracujúcich v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 6,0%. Súhrnná produktivita v priemysle medziročne vzrástla až o 12,2% a dosiahla 90,8% jej úrovne v ekonomike Slovenska (v roku 2009 iba 85,8%). Ide o zjavný kvalitatívny posun úrovne slovenského priemyslu vo vzťahu k ekonomickej úrovni celej ekonomiky Slovenska.

Rozhodujúci podiel na ukazovateľoch priemyslu má priemyselná výroba. Priemyselná výroba sa podieľa na produkcii tržieb priemyslu 81%, tvorí 72% pridanej hodnoty priemyslu, 54% zisku priemyslu, ale napr. až 97% celkového slovenského vývozu. Podiel priemyselnej výroby na zamestnanosti v priemysle je na úrovni až 88%. Produktivita práce z tržieb v priemyselnej výrobe dosahuje 91% a z pridanej hodnoty 82% jej úrovne v priemysle (údaje za rok 2010).

Produkcia tržieb v slovenskom priemysle vzrástla v roku 2010 o 16,6% a produktivita práce meraná produkciou tržieb na jedného zamestnanca o 22,3%. Nositeľom rastu produkcie tržieb a produktivity priemyslu je pritom predovšetkým priemyselná výroba.

I v roku 2010 pokračuje pokles pozície priemyslu na základných štrukturálnych ukazovateľoch ekonomiky. Priemysel si však stále udržiava významné miesto na ponukovej strane ekonomiky. Slovenská republika pritom stále patrí k tým krajinám Európskej únie, v ktorých podiel priemyslu na tvorbe HDP a zamestnanosti vysoko prevyšuje úničný priemer.

I v roku 2010 pokračuje predstihové tempo rastu produktivity práce slovenského priemyslu pred jej úrovňou v Európskej únii ako celku. I to jedným z faktorov, ktorý prispieva k ďalšiemu zníženiu zaostávania ekonomickej úrovne Slovenska za úničným priemerom.

Tendencie vývoja – oslabovanie pozície priemyslu na tvorbe HDP na úkor služieb, transfer pracovných miest do služieb najmä zo sféry priemyslu – sú typickým javom vo všetkých vyspelých ekonomikách. Súvisia s prerozdeľovaním výrobných zdrojov a s požiadavkami rastu konkurenčnej schopnosti a udržateľného rastu ekonomiky.

I keď priemysel zaznamenal v Slovenskej republike aj v roku 2010 významné straty pracovných miest, udržiava si stále rastové tendencie tvorby HDP a produktivity. Rozvoj priemyslu prispieva i k rozvoju súvisiacich služieb. Dynamika ekonomického rozvoja Slovenskej republiky úzko súvisí s dynamikou rozvoja priemyslu. Dynamika rozvoja slovenského priemyslu má pritom zásadný význam i pri napĺňaní širších sociálnych, environmentálnych a medzinárodných ambícií ekonomiky Slovenska.

Priemysel Slovenska, a v jeho rámci i priemyselná výroba, podobne ako celá ekonomika Slovenska, disponuje viacerými silnými ale aj slabými stránkami. Existujú tak príležitosti pre jeho rozvoj rovnako ako aj faktory, ktoré ho môžu ohroziť.

Špecifickými **silnými stránkami** slovenského priemyslu sú najmä:

- nižšie náklady na prácu ako v rozhodujúcej časti krajín (táto komparatívna výhoda má však len dočasný charakter)
- kvalitná poznatková báza
- disponibilná priemyselná infraštruktúra
- kvalifikovaná pracovná sila
- disponibilný potenciál v oblasti výskumu a vývoja
- pokračujúci trend eliminácie prezamestnanosti a zvyšovania produktivity práce
- vysoký podiel MSP v rámci vnútro odvetvových kooperačných vzťahov.

Slabými stránkami slovenského priemyslu sú najmä:

- vysoká energetická, surovinová a dovozná náročnosť výroby
- neukončená vnútorná reštrukturalizácia priemyslu
- nedostatočná previazanosť výskumu a vývoja s výrobou a nedostatočná podnikateľská infraštruktúra pre transfer technológií
- vysoká spotreba environmentálneho prostredia v porovnaní s priemerom v Európskej únii
- nedostatočná úroveň využitia domácich surovín.

Príležitosti pre rozvoj slovenského priemyslu spočívajú najmä v:

- dynamizácii rastu svetovej ekonomiky
- silných väzbách na trhy krajín Európskej únie
- zvýšení prílevu PZI a vstupe nových investorov do existujúcich výrobných objektov
- zvyšovaní flexibility trhu práce
- rozvoji informačných technológií v priemysle.

Rozvoj slovenského priemyslu môže **ohroziť** predovšetkým:

- pretrvávajúca vysoká závislosť slovenskej ekonomiky na hospodárskych cykloch ekonomiky a dovoze strategických surovín
- odliv kvalifikovanej pracovnej sily
- dočasný charakter komparatívnych výhod a z toho vyplývajúca cenová konkurencia produkcie a rastúca konkurencia v tomto segmente
- presun výroby v rámci reštrukturalizácie priemyslu Európskej únie do tretích krajín s ešte nižšími mzdovými nákladmi
- pretrvávajúca nízka úroveň územnej a kvalifikačnej mobility pracovných síl

Hlavnými faktormi rozvoja slovenského priemyslu sú:

- disponibilné priemyselné kapacity s vybudovanou infraštruktúrou a dobrou poznatkovou bázou
- existujúce obnoviteľné a neobnoviteľné zdroje domácich surovín
- kvalifikovaná pracovná sila a existujúca výskumná a vývojová základňa.

Na vyjadrenie **kvalitatívnej úrovne priemyslu a jeho konkurenčnej schopnosti** neexistuje v súčasnej ekonomickej praxi komplexná metóda. Zaužívané sú multikriteriálne hodnotenia na báze viacerých pohľadov na konkurenčnú schopnosť. Pre účely tejto podkapitoly boli použité hodnotenia:

- porovnanie ekonomickej úrovne Slovenskej republiky a súhrnnej produktivity voči priemeru EÚ- 27
- zhodnotenie inovačnej výkonnosti Slovenska voči priemeru EÚ
- metóda segmentácie produkcie na trhu.

Z dostupných štatistických zdrojov publikovaných Štatistickým úradom Slovenskej republiky, resp. EUROSTATom vyplýva, že v roku 2009 dosahuje ekonomická úroveň Slovenska meraná ukazovateľom HDP v PPS na 1 obyvateľa 73% priemeru EÚ-27. V úrovni tohto ukazovateľa je Slovensko spomedzi 27 členov EÚ na 20. mieste, za úroveň Slovenska sú Maďarsko, Estónsko, Poľsko, Litva, Lotyšsko, Rumunsko a Bulharsko. Údaj za rok 2010 nie je zatiaľ k dispozícii. Z hľadiska času sa zaostávanie Slovenska voči úniijnému priemeru zmiernuje. V roku 2004 je HDP Slovenska na obyvateľa v PPS na úrovni 57% úniijného priemeru, v roku 2006 dosahuje 63%.

Porovnanie súhrnnej produktivity meranej ako HDP v PPS na zamestnanca je v konfrontácii s EÚ-27 pre Slovensko podstatne priaznivejšie. Vyplýva to z podstatne vyššej miery zamestnanosti v ekonomike EÚ-27 než v Slovenskej republike (v EÚ-27 je miera zamestnanosti v roku 2010 na úrovni 67,2%, na Slovensku je o 5,4 percentuálneho bodu nižšia). V roku 2009 je súhrnná produktivita ekonomiky Slovenska na úrovni 80,8% priemeru EÚ-27. Slovensko je v Európskej únii podľa hodnôt tohto ukazovateľa na 18. mieste. Za úroveň Slovenska sú Portugalsko, Česká republika, Maďarsko, Estónsko, Poľsko, Litva, Lotyšsko, Rumunsko a Bulharsko.

Úroveň súhrnnej produktivity ekonomiky Slovenska vo vzťahu k Európskej únii predurčuje výkonnosť priemyslu. Tá podobne, ako výkonnosť celej ekonomiky Slovenska, zaostáva za úniijným priemerom. Vzhľadom k predstihovému tempu rastu súhrnnej produktivity Slovenska pred úniijným priemerom sa však zaostávanie v čase zmiernuje.

Parita kúpnej sily sa na sektorovej úrovni nepoužíva. Vzhľadom k tomu, nie je možné vyčíslieť výkonnosť priemyslu a jeho jednotlivých odvetví vo vzťahu k úniijnému priemeru. Je však reálny predpoklad, že výkonnosť slovenského priemyslu je svojou úrovňou veľmi blízka úrovni súhrnnej produktivity Slovenska voči EÚ-27.

V ekonomickej praxi je používané hodnotenie kvalitatívnej úrovne štruktúry produkcie priemyselnej výroby do štyroch základných kvalitatívnych stupňov podľa technologickej náročnosti.

Do jednotlivých kategórií patria nasledujúce divízie a skupiny výrob podľa NACE Rev. 2:

High - Technology (Vysoká technológia)

- 21 – Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov
- 26 – Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov
- 30.3 – Výroba lietadiel a kozmických lodí a podobných zariadení

Medium – high - technology (Stredne vysoká technológia)

- 20 – Výroba chemikálií a chemických produktov
- 25.4 – Výroba zbraní a munície
- 27 – Výroba elektrických zariadení
- 28 – Výroba strojov a zariadení i.n.
- 29 – Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov
- 30 – Výroba ostatných dopravných prostriedkov okrem 30.1. a 30.3
- 32.5 – Výroba lekárskeho a dentálneho nástrojov a potrieb

Medium - low - technology (Stredne nízka technológia)

- 18.2 – Reprodukcia záznamových médií
- 19 – Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov
- 22 – Výroba výrobkov z gumy a plastov
- 23 – Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov
- 24 – Výroba a spracovanie kovov
- 25 – Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení okrem 25.4
- 30.1 – Stavba lodí a člnov
- 33 – Oprava a inštalácia strojov a prístrojov

Low - Technology (Nízka technológia)

- 10 – Výroba potravín
- 11 – Výroba nápojov
- 12 – Výroba tabakových výrobkov
- 13 – Výroba textilu
- 14 – Výroba odevov
- 15 – Výroba kože a kožených výrobkov
- 16 – Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku, výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu
- 17 – Výroba papiera a papierových výrobkov
- 18 – Tlač a reprodukcia záznamových médií okrem 18.2
- 31 – Výroba nábytku
- 32 – Iná výroba okrem 32.5

Jednou z príčin nižšej konkurenčnej schopnosti slovenského priemyslu voči priemeru EÚ sú i odlišnosti v jeho vnútornej štruktúre. Najpodstatnejšia súvisí predovšetkým s nižším zastúpením odvetví s vysoko náročnými technológiami v štruktúre priemyslu. Kým v Slovenskej republike podiel týchto odvetví na produkcii tržieb priemyselnej výroby dosahuje v roku 2010 cca 13%, vo vyspelých krajinách Európskej únie je tento podiel až o 10 percentuálnych bodov vyšší.

Najvyššie zastúpenie v slovenskej priemyselnej výrobe majú odvetvia stredne vysokej technológie. V roku 2010 dosahuje podiel týchto odvetví na produkcii tržieb slovenskej priemyselnej výroby 42% a korešponduje s hodnotením hodnôt tohto ukazovateľa v najvyspelejších krajinách Európskej únie.

Konkurenčná schopnosť slovenského priemyslu úzko súvisí aj s úrovňou inovačnej schopnosti ekonomiky. Podľa výsledkov poslednej štúdie European Innovation Scoreboard, ktorá porovnáva inovačnú schopnosť a výkonnosť krajín EÚ-27 sa Slovensko nachádza až na 23. mieste v rebríčku 27 krajín. Za Slovenskom sú iba Lotyšsko, Bulharsko, Litva a Rumunsko, ktoré patria do skupiny krajín „dobiehajúce“. Tieto krajiny sú v inovačnej výkonnosti hlboko pod úrovňou priemeru Európskej únie.

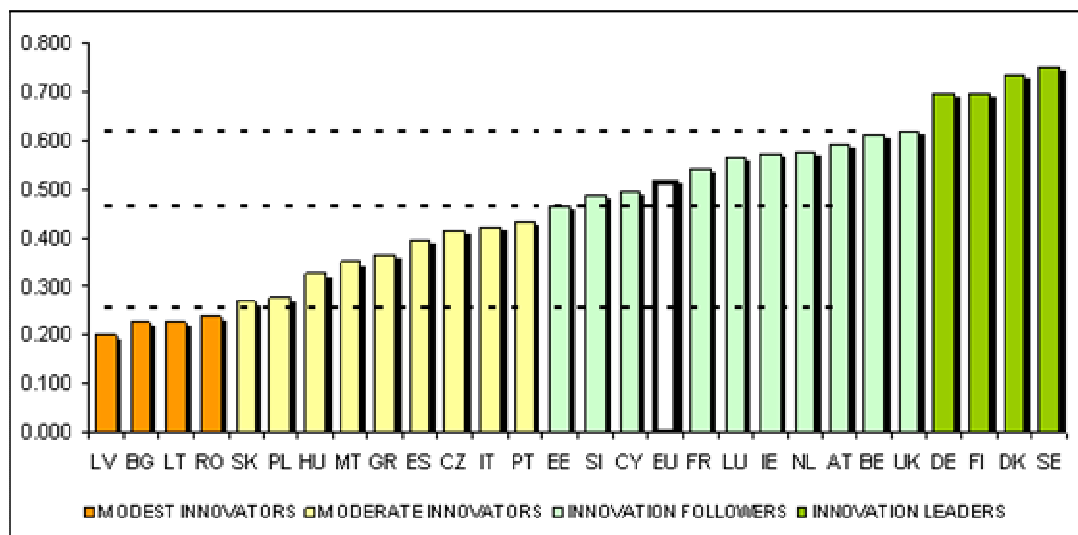
Slovensko je v tretej skupine krajín, tzv. „mierni inovátori“, kde sú i Poľsko, Maďarsko, Malta, Grécko, Španielsko, Česká republika, Taliansko a Portugalsko.

Lepšie ako táto kategória je hodnotená druhá skupina krajín „inovační nasledovníci“ kam sú zaradené Estónsko, Slovinsko, Cyprus, Francúzsko, Luxembursko, Írsko, Holandsko, Rakúsko, Belgicko a V. Británia.

Na špici inovátorov sú krajiny prvej skupiny „inovační lídri“ medzi ktorých patria Švédsko, Dánsko, Fínsko a Nemecko.

Nasledujúci graf dokumentuje výsledky sumárneho inovačného indexu (SII) EÚ-27 v roku 2010. Celkový sumárny index SII je súhrnom 29 hodnotených indikátorov, ktoré vychádzajú z hodnotenia od najnižšej miery 0 až po najvyššiu 1.

Graf č.1: European Innovation Scoreboard – SII scores

Podľa hodnotenia obsiahnutého v publikácii Global Competitiveness Report 2009-2010 je Slovensko spomedzi 134 krajín sveta na 47. mieste. Z pohľadu krajín Európskej únie je Slovensko na 19. mieste, pričom za Slovenskom je Taliansko, Malta, Litva, Maďarsko, Rumunsko, Lotyšsko, Grécko a Bulharsko.

Ďalším pohľadom na kvalitatívnu úroveň a konkurenčnú schopnosť je hodnotenie na báze segmentácie vývozných produkcie. Metóda segmentácie má viacero slabín. V prvom rade posudzuje výsledky iba z pohľadu realizácie vývozu, ďalšou je skutočnosť, že prezentuje výsledky iba za priemyselnú výrobu a jej jednotlivé odvetvia. Na druhej strane sa vypovedacia schopnosť výsledkov segmentácie zvyšuje pri hodnotení výsledkov v čase.

Nasledujúci prehľad prezentuje výsledky segmentácie slovenskej vývozných produkcie v porovnaní rokov 2009 a 2010. Údaje tabuľky predstavujú podiel jednotlivých segmentov na celkovom slovenskom vývoze. Výsledky segmentácie vývozu elektrotechnickej produkcie sú prezentované v časti 2. tejto štúdie.

Tab. č. 3: Prehľad vývoja segmentácie v rokoch 2009 a 2010

Ukazovateľ/rok	m.j.	2009	2010
Segment I	%	23,6	41,4
Segment II	%	11,8	11,6
Segment III	%	57,4	39,4
Segment IV	%	7,2	7,6

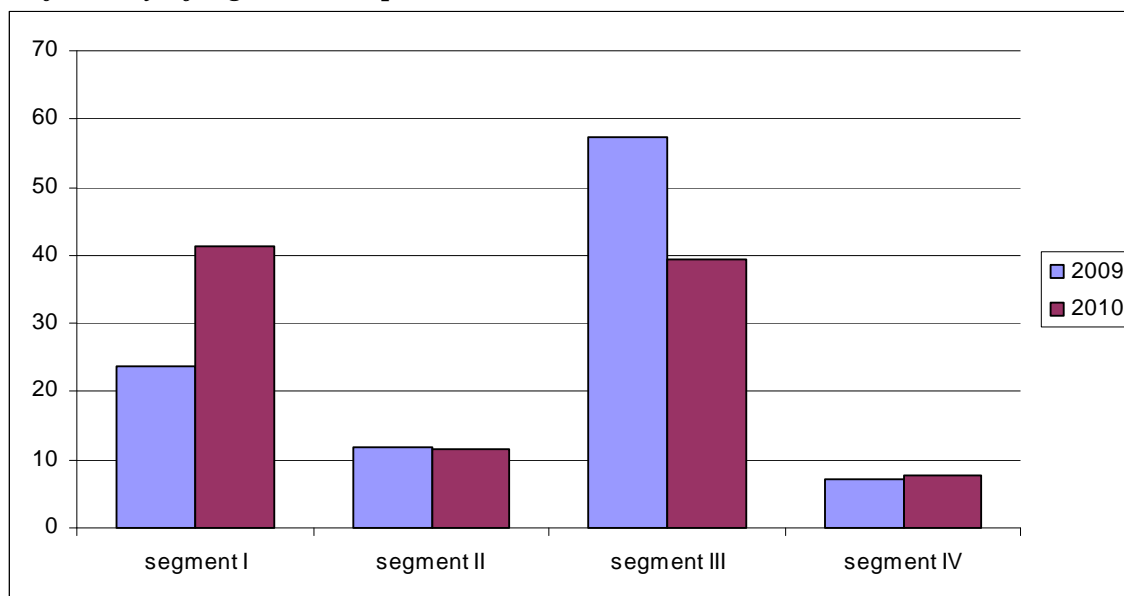
Pozn.: segment I – produkcia konkurujúca kvalitou

II – produkcia s deficitom cenovej konkurencie

III – produkcia konkurujúca cenou

IV – produkcia vykazujúca štrukturálne problémy

Graf č. 2: Vývoj segmentácie v porovnaní rokov 2009 a 2010

Z prehľadu vyplýva:

- v štruktúre slovenskej vývozej produkcie má v roku 2010 rozhodujúce zastúpenie produkcia konkurujúca kvalitou (segment I) a produkcia konkurujúca cenou (segment III)
- v roku 2010 sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom výrazne zvýšilo zastúpenie produkcie konkurujúcej kvalitou a naopak, znížilo sa zastúpenie produkcie konkurujúcej cenou.

Tendencie vývoja segmentácie v porovnaní rokov 2009 a 2010 sú pozitívne. Najväčším plusom vývoja je predovšetkým podstatný nárast zastúpenia produkcie konkurujúcej kvalitou.

Z prehľadov obsiahnutých v tejto časti štúdie jednoznačne vyplýva, že v porovnaní rokov 2009 a 2010 prebiehajú v slovenskej ekonomike a v jej rámci i v priemysle a v priemyselnej výrobe významné profektívne zmeny. Potvrdzujú to predovšetkým výsledky:

- hodnotenia porovnania ekonomickej úrovne a súhrnnej produktivity práce Slovenska voči úniijnému priemeru
- segmentácie vývozej produkcie.

2. Profil odvetvia elektrotechnického priemyslu Slovenskej republiky

Vnútorňú štruktúru slovenského elektrotechnického priemyslu tvoria podľa klasifikácie SK NACE Rev. 2 dve divízie priemyselných odvetví 26+27 (metodická vysvetlivka týkajúca sa štruktúry elektrotechnického priemyslu je obsiahnutá v časti 1. tejto štúdie).

Divízia 26 - Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov

Táto divízia zahŕňa výrobu počítačov, periférnych zariadení, komunikačných zariadení a podobných elektronických výrobkov, ako aj výrobu komponentov na tieto výrobky. Pre výrobné procesy tejto divízie je charakteristický návrh a použitie integrovaných obvodov a použitie vysoko špecializovaných miniaturizovaných technológií.

Divízia tiež zahŕňa výrobu spotrebiteľskej elektroniky, meracie, testovacie, navigačné a kontrolné zariadenia, ožarovacie, elektromedicínske a elektroterapeutické zariadenia, optické nástroje a zariadenia a výrobu magnetických a optických médií.

Divízia 27 - Výroba elektrických zariadení

Táto divízia zahŕňa výrobu výrobkov, ktoré generujú, dodávajú a používajú elektrickú energiu. Tiež zahŕňa výrobu elektrického osvetlenia, signalizačného zariadenia a elektrického zariadenia pre domácnosť. Táto divízia vylučuje výrobu elektronických výrobkov (patria do divízie 26).

Výroby elektrotechnického priemyslu kvalitatívnou úrovňou štruktúry svojej produkcie patria do kategórie vysokej technológie (výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov) a stredne vysokej technológie (výroba elektrických zariadení).

Elektrotechnický priemysel Slovenska, podobne ako celá ekonomika a priemysel Slovenska, disponuje viacerými silnými ale aj slabými stránkami. Existujú tak príležitosti pre jeho rozvoj rovnako ako aj faktory, ktoré ho môžu ohroziť. Špecifickými silnými a slabými stránkami, príležitosťami a ohrozeniami elektrotechnického priemyslu okrem tých, ktoré sú identifikované na úrovni ekonomiky a priemyslu Slovenska a sú špecifikované v predchádzajúcej časti štúdie sú:

Silnými stránkami slovenského elektrotechnického priemyslu sú najmä:

- veľké investície ktoré prinášajú výrazný multiplikačný efekt
- zlepšujúce sa prostredie pre realizáciu zahraničného obchodu s výrobkami odvetvia
- úzka väzba na automobilový priemysel, ktorý je ťažiskom a generátorom nových investícií vo všeobecnosti a špecificky i v elektrotechnickom priemysle
- zvyšujúca sa automatizácia automobilovej výroby ako príležitosť pre dodávateľov hardvéru a softvéru výrobných systémov

Slabými stránkami slovenského elektrotechnického priemyslu sú najmä:

- nedostatok investičného kapitálu a vlastných zdrojov domácich spoločností
- nedostatok vhodných investičných prostriedkov a prostriedkov na inovácie, výskum a vedu, vzdelávanie, nedostatočné ale zlepšujúce sa prepojenie výskumu, vývoja a výroby
- vysoký podiel výroby s nízkou pridanou hodnotou, ale s vylepšujúcim sa trendom
- vysoká výrobná náročnosť (práca náročná na pracovnú silu) a nedostatok pracovnej sily v investične atraktívnych regiónoch, energetická, surovinová a dovozná náročnosť výroby

Príležitosti pre rozvoj slovenského elektrotechnického priemyslu spočívajú najmä v:

- rozvoji sektoru automotive prinášajúceho nové možnosti pre výrobcov komponentov
- zverovanie náročnejších výrob, vývoja a zákazníckych centier slovenským závozom
- otvorenie trhu s energiami, budovanie a modernizovanie energetickej infraštruktúry
- presun poradenských a konzultačných služieb IT firiem na Slovensko, výstavba logistických centier na Slovensku

Rozvoj slovenského elektrotechnického priemyslu môže **ohroziť** predovšetkým:

- presun výroby v rámci reštrukturalizácie elektrotechnického priemyslu Európskej únie do tretích krajín s ešte nižšími mzdovými nákladmi
- nedostatok pracovnej sily v investične atraktívnych regiónoch ako dôsledok pretrvávajúcej územnej a kvalifikačnej mobility pracovných síl.

Rozhodujúcimi subjektmi slovenského elektrotechnického priemyslu sú:

Samsung Electronics Slovakia s.r.o., Galanta

Dcérska spoločnosť kórejskej spoločnosti Samsung Electronics pôsobí na Slovensku od roku 2002. Začínala s výrobou počítačových monitorov, v roku 2004 otvorila aj prevádzku zameranú na technologicky náročnú produkciu laserových tlačiarň, satelitných súprav, LCD televízorov a DVD prehrávačov. V súčasnosti je výrobný program spoločnosti zameraný na montáž plazmových a najmä LCD televízorov, LCD monitorov, MP3 prehrávače, DVD rekordéry, Blue-ray prehrávače, domáce kiná a iné domáce spotrebiče.

Samsung Electronics LCD Slovakia

Najväčšia elektrotechnická investícia roku 2007 rozbehla výrobu začiatkom roka 2008 vo Voderadoch. Spoločnosť vyrába LC panely, ktoré tvoria hlavný komponent (obrazovku) LCD televízorov. Celá produkcia smeruje do sesterského Samsungu v Galante a do Sony v Nitre.

Foxconn Slovakia, spol. s r.o. Nitra

Slovenský závod taiwanskej firmy Foxconn je bývalá fabrika japonskej Sony, ktorá ju spustila v r. 2008 ako najväčší a najmodernejší televízny závod skupiny na svete. Predtým Sony vyrábala 10 rokov v Trnave a do roku 2009 sa tam ešte vyrábali digitálne tunery do LCD televízorov.

Panasonic

Japonský koncern Matsushita má na Slovensku dve dcérske spoločnosti. Panasonic AVC Networks Slovakia v Krompachoch vyrába DVD rekordéry, kombi rekordéry a Blue-ray prehrávače. Spoločnosť Panasonic Electronic Devices Slovakia s.r.o. má dva závody v Trstenej a Starej Ľubovni. Vyrába riadiace dosky, zdroje, tunery, nabíjačky, diaľkové ovládače, iPod adaptéry a reproduktory do áut.

Emerson

Na Slovensku pôsobí od roku 1993 prostredníctvom dvoch nezávislých dcér v Novom Meste n/V.– Emerson Electric Slovakia s.r.o. ktorý vyrába elektromotory do bielej techniky a Emerson a.s. (má charakter strojárskych činností).

Leoni

Nemecký koncern Leoni pôsobí na Slovensku od roku 1992. Má závody na káblové zväzky v Trenčíne, Ilave (káblové zväzky pre spoločnosti Porsche a BMW), Starej Turej (vodiče pre telekomunikačnú a zdravotnícku techniku), v Trenčianskej Teplej a závod na káble a prípojné šnúry v Novej Dubnici.

Osram

V roku 1995 odkúpil nemecký Osram (skupina Siemens) Teslu v Nových Zámkoch. Dnes patrí táto fabrika k najvýznamnejším v skupine tohto svetového lídra vo výrobe výbojok a klasických žiaroviek. Vyrábajú sa tu autožiarovky do smeroviek, parkovacích a cúvacích svetiel ako aj do podsvietenia palubných dosiek.

BSH Drives and Pumps s.r.o., Michalovce

Slovenská BSH je dcérskou spoločnosťou koncernu BSH Bosch und Siemens Hausgeräte GmbH. V Michalovciach vyrába elektromotory pre domáce spotrebiče. Vo fabrike uskutočňuje aj výskumné a vývojové aktivity.

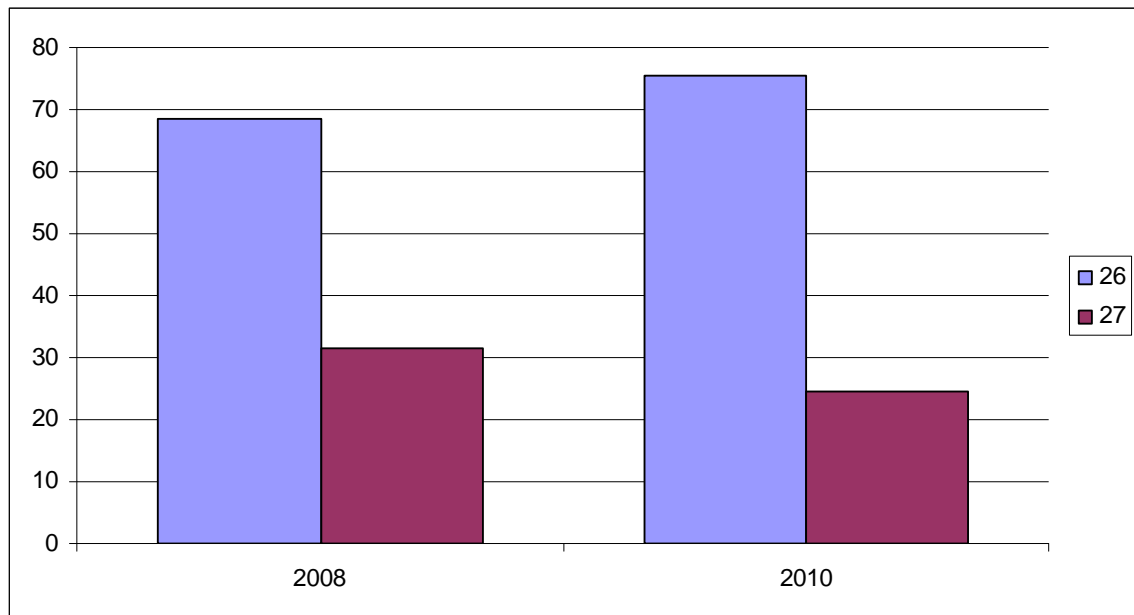
Pozn.: 28.6.2011 otvoril v Trenčíne svoj nový závod svetový líder vo výrobe LCD modulov, taiwanská spoločnosť AU Optronics. Ako jeden z dvoch výrobných závodov v Európe bude AUO Slovensko zohrávať kľúčovú úlohu pri výrobe, montáži a predaji veľkoplošných LCD modulov pre renomovaných výrobcov televízorov v susedných krajinách. Pri plnej prevádzke bude už v roku 2012 vyrábať 240 tisíc výrobkov mesačne, pričom závod ponúkne až 3000 pracovných miest. Je predpoklad, že už v priebehu tohto roka sa stane jedným z kľúčových hráčov slovenskej elektrotechniky.

Nasledujúce prehľady dokumentujú podiel jednotlivých divízií na vnútornej štruktúre elektrotechnického priemyslu z hľadiska rozhodujúcich ukazovateľov (tržby, zamestnanci).

Tab. č. 4: Podiel jednotlivých divízií na produkcii tržieb elektrotechnického priemyslu v rokoch 2008 – 2010 v %

Divízia/rok	2008	2009	2010
26 - počítačové, elektronické a optické výrobky	68,4	76,1	75,6
27- elektrické zariadenia	31,6	23,9	24,4
elektrotechnika	100	100	100

Graf č. 3: Vývoj podielu jednotlivých divízií na tržbách elektrotechniky

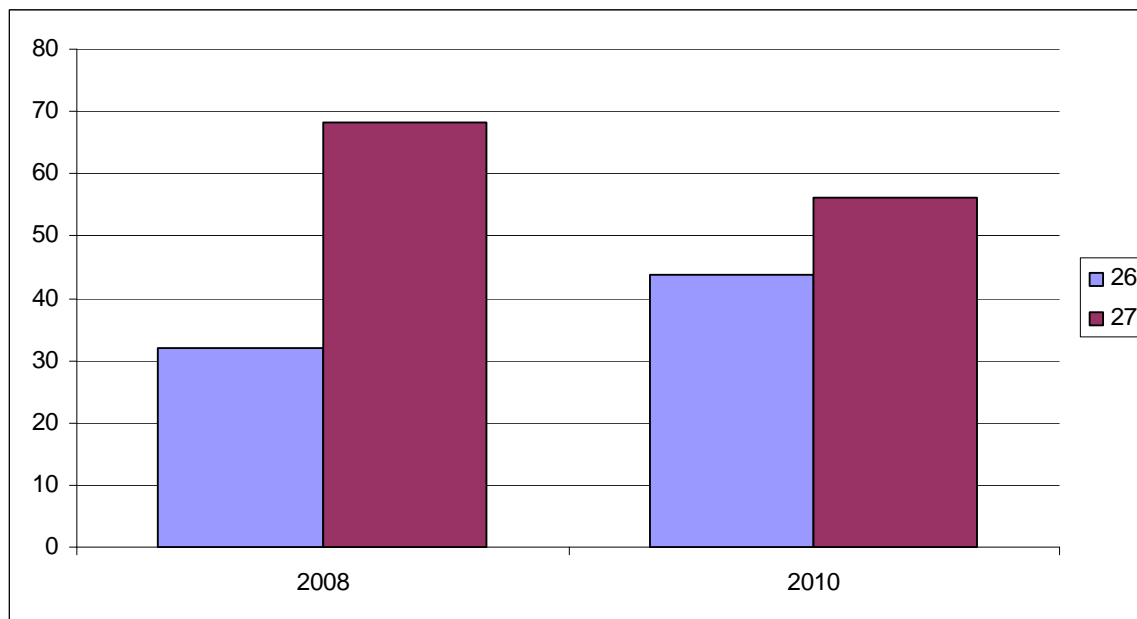

Z prehľadu vyplýva dominancia výroby počítačových, elektronických a optických výrobkov v štruktúre produkcie tržieb elektrotechnického priemyslu. Pozícia tejto výroby v štruktúre produkcie tržieb elektrotechnického priemyslu sa pritom vo vývoji v čase spevňuje na úkor výroby elektrických zariadení.

Tab. č. 5: Podiel jednotlivých divízií na zamestnanosti elektrotechnického priemyslu v rokoch 2008 – 2010 v %

Divízia/rok	2008	2009	2010
26 - počítačové, elektronické a optické výrobky	31,9	45,2	43,8
27- elektrické zariadenia	68,1	54,8	56,2
elektrotechnika	100	100	100

Graf č. 4: Vývoj podielu jednotlivých divízií na zamestnanosti elektrotechniky

Z pohľadu počtu zamestnaných má dominantné postavenie v odvetví výroba elektrických zariadení. Vo vývoji v čase však podiel tejto výroby na zamestnanosti odvetvia klesá. Podiel výroby počítačových, elektronických a optických výrobkov na zamestnanosti odvetvia naopak rastie, v porovnaní rokov 2008 a 2010 spevnila pozícia tejto výroby na zamestnanosti odvetvia o 11,9 percentuálneho bodu.

V nasledujúcich dvoch podkapitolách je špecifikovaný profil slovenského elektrotechnického priemyslu na úrovni divízií (2- miestna nomenklatúra), skupín (3-miestna nomenklatúra) a v tom i jednotlivých tried (4-miestna nomenklatúra).

2.1. Profil jednotlivých divízií elektrotechnického priemyslu

Táto časť štúdie hodnotí vývoj v jednotlivých divíziách elektrotechnického priemyslu (úroveň 2-miestnej nomenklatúry klasifikácie) v období rokov 2008-2010 pričom hodnoty ukazovateľov a tendencie ich vývoja sú hodnotené vo vzťahu k referenčným hodnotám slovenského elektrotechnického priemyslu ako celku. Číselné údaje o vývoji v jednotlivých divíziách pochádzajú zo zdrojov Štatistického úradu Slovenskej republiky a sú spracované z výkazov PROD P 3-04. Referenčné hodnoty základných ukazovateľov slovenského elektrotechnického priemyslu sú obsiahnuté v tab. č. 2 tejto štúdie.

Divízia **26 - Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov** je najväčšou výrobou elektrotechnického priemyslu z pohľadu produkcie tržieb a minoritnou výrobou odvetvia z pohľadu zamestnanosti.

Nasledujúci prehľad dokumentuje vývoj základných ukazovateľov divízie 26.

Tab. č. 6: Základné ukazovatele divízie 26 – výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov v období rokov 2008-2010

Ukazovateľ/rok	m.j.	2008	2009	2010	Priemerný medziročný rast/pokles 2010/2008
Tržby za VV a tovar	mil. eur	6 173	6 224	6 654	3,9
Pridaná hodnota	mil. eur	530	586	716	16,2
Výnosy	mil. eur	6 664	6 532	8 153	11,4
Náklady	mil. eur	6 564	6 253	7 870	10,6
HV pred zdanením	mil. eur	100	278	283	92
Rentabilita výnosov	%	1,50	4,26	3,47	0,99
Priemerný evid. počet zamestnancov	osoby	23 058	19 750	18 454	- 10,5
Priem. mes. mzda	eur	734	706	752	1,4
Tržby/prac.	tis. eur	267,7	315,1	360,3	16,0
PH/prac.	tis. eur	23,0	29,7	38,7	29,7
PH/tržby	%	8,6	9,4	10,7	1,1

Pozn.: - údaj hospodársky výsledok pred zdanením v stĺpci hodnotiacom zmenu 2010/2008 vyjadruje medziročný priemerný rast/pokles absolútnej tvorby HV v danom období
- údaj rentabilita výnosov v stĺpci hodnotiacom zmenu 2010/2008 vyjadruje medziročný priemerný rast/pokles rentability výnosov v percentuálnych bodoch
- údaj PH/ tržby v stĺpci hodnotiacom zmenu 2010/2008 vyjadruje medziročný priemerný rast/pokles miery pridanej hodnoty v percentuálnych bodoch

Rozhodujúce závery z porovnania ukazovateľov charakterizujúcich vývoj v období rokov 2008-2010 vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov:

- v elektrotechnike ako celku produkcia tržieb zaznamenala pokles, v divízii 26 kontinuálne rástla
- medziročný rast pridanej hodnoty a výnosov je v divízii 26 podstatne vyšší ako v elektrotechnike ako celku
- zamestnanosť klesá v divízii 26 nepomerne pomalším tempom ako v elektrotechnike ako celku
- hodnota ukazovateľov produktivity (produktivita z tržieb a z pridanej hodnoty) v divízii 26 vysoko prevyšuje jej priemernú úroveň v odvetví
- miera pridanej hodnoty je v divízii 26 hlboko pod priemerom jej úrovne v odvetví
- priemerný zárobok v divízii 26 je v roku 2010 o 10 eur nižší ako v odvetví ako celku
- výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov dosahuje v rokoch 2008 a 2009 vyššie hodnoty ukazovateľa rentabilita výnosov ako elektrotechnický priemysel, v roku 2010 je však už o 0,28 percentuálneho bodu nižšia.

Špecifické analýzy sektorovej štruktúry zahraničného obchodu a konkurenčnej schopnosti vývozných výrobných podnikov hodnotia výrobu počítačových, elektronických a optických výrobkov spolu s divíziou 27 – výroba elektrických zariadení, t.j. obsahujú iba údaje v úhrne za celý elektrotechnický priemysel. Vývoz produktov týchto dvoch divízií vzrástol v rokoch 2009 a 2010 o 16,8%, čo je o 8,2 percentuálneho bodu pomalšie tempo ako vývoz slovenských produktov priemyselnej výroby. Podiel elektrotechnickej produkcie na vývoze priemyselných produktov Slovenska v porovnaní rokov 2009 a 2010 v dôsledku takejto dynamiky poklesol. V roku 2009 je podiel elektrotechniky na vývoze priemyselnej výroby na úrovni 27,5%, v roku 2010 už iba 26,1%.

V porovnaní rokov 2009 a 2010 sa zásadne zmenila klasifikácia vývozu elektrotechnickej produkcie do jednotlivých segmentov. Rozhodujúca časť vývozných výrobných podnikov týchto dvoch divízií je v roku 2010 klasifikovaná do I. segmentu – tovary na trhu konkurujúce kvalitou, zatiaľ čo v predchádzajúcom roku rozhodujúca časť vývozných výrobných podnikov odvetvia konkurovala cenou (II. segment). V roku 2010 spadá do I. segmentu 65% vývozných výrobných podnikov (v roku 2009 iba 10%). 15% vývozných výrobných podnikov je v roku 2010 klasifikovaná v III. segmente – tovary na trhu konkurujúce cenou (v roku 2009 až 70% vývozných výrobných podnikov). Štrukturálnymi problémami sa vyznačuje 10% vývozných výrobných podnikov a rovnako tak 10% vývozných výrobných podnikov vykazujú deficit cenovej konkurencie.

Kapacity výroby počítačových, elektronických a optických výrobkov sú prevažujúco situované v Trnavskom kraji (31,5% z počtu zamestnaných a 59,2% celoslovenskej produkcie tejto výroby). V subjektoch pôsobiacich v Nitrianskom kraji je zamestnaných 21,3% z počtu zamestnaných vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov a v úhrne produkujú 26,7% produkcie tržieb divízie.

Menšou z výrobných podnikov elektrotechnického priemyslu je v roku 2010 z pohľadu produkcie tržieb výroba elektrických zariadení. Z pohľadu zamestnanosti je však táto výroba najväčšou výrobou odvetvia. V nasledujúcej tabuľke je zdokumentovaný prehľad vývoja základných ukazovateľov v **divízii 27- Výroba elektrických zariadení**.

Tab. č. 7: Základné ukazovatele divízie 27 - výroba elektrických zariadení v období rokov 2008-2010

Ukazovateľ/rok	m. j.	2008	2009	2010	Priemerný medziročný rast/pokles 2010/2008
Tržby za VV a tovar	mil. eur	2 859	1 955	2 145	- 28,3
Pridaná hodnota	mil. eur	650	338	448	-7,8
Výnosy	mil. eur	3 145	2 224	2 366	-11,5
Náklady	mil. eur	3 122	2 204	2 255	- 13,6
HV pred zdanením	mil. eur	23	21	111	44
Rentabilita výnosov	%	0,73	0,94	4,69	1,98
Priemerný evid. počet zamestnancov	osoby	49 301	23 960	23 700	- 26,3
Priem. mes. mzda	eur	634	719	770	10,3
Tržby/prac.	tis. eur	58,0	81,6	90,5	25,8
PH/prac.	tis. eur	13,2	14,1	18,9	20,4
PH/tržby	%	22,7	17,5	20,9	-0,9

Pozn.: detto ako poznámka pod tabuľkou č. 6

Rozhodujúce závery z porovnania ukazovateľov charakterizujúcich vývoj vo výrobe elektrických zariadení s referenčnými hodnotami ukazovateľov elektrotechnického priemyslu:

- pokles produkcie tržieb a zamestnanosti vo výrobe elektrických zariadení vysoko prevyšuje prepád vo vývoji týchto ukazovateľov v elektrotechnickom priemysle (v roku 2009 poklesla produkcia tržieb v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 31,6% a v roku 2010 dosahuje iba 75% ich objemu z roka 2008, počet zamestnaných v tejto výrobe poklesol v roku 2009 medziročne o 51,4%, resp. o takmer 25,5 tis. osôb, v roku 2010 dosahuje zamestnanosť vo výrobe iba 48% úrovne z roka 2008)
- v elektrotechnickom priemysle ako celku v rokoch 2008-2010 tvorba výnosov a pridanej hodnoty rastie, vo výrobe elektrických zariadení vykazuje pokles
- produktivita práce meraná ukazovateľmi tržby/pracovník a pridaná hodnota/pracovník vo výrobe elektrických zariadení rastie (rovnako ako v celom elektrotechnickom priemysle) rastová dynamika v tejto výrobe je však nižšia
- miera pridanej hodnoty vo výrobe elektrických zariadení medziročne klesá (v elektrotechnickom priemysle stagnuje na úrovni roka 2008), vo výrobe elektrických zariadení však dosahuje podstatne vyššie hodnoty (v roku 2010 je miera pridanej hodnoty vo výrobe elektrických zariadení o 7,7 percentuálneho bodu vyššia ako v elektrotechnickom priemysle)

- priemerná mesačná mzda vykazuje vo výrobe elektrických zariadení vyššiu dynamiku rastu než v elektrotechnickom priemysle, v rokoch 2009 a 2010 je priemerná mzda vo výrobe elektrických zariadení vyššia ako v elektrotechnickom priemysle (v roku 2010 o 8 eur)
- rentabilita výnosov sa vo vývoji v čase vo výrobe elektrických zariadení zlepšuje, v roku 2010 prevyšuje jej úroveň v elektrotechnickom priemysle o 0,94 percentuálneho bodu
- negatívom vývoja vo výrobe elektrických zariadení je najmä vývoj produkcie tržieb, zamestnanosti, výnosov, pridanej hodnoty a miery pridanej hodnoty, naopak pozitívom vývoj produktivity a rentability.

Rozhodujúca časť kapacít výroby elektrických zariadení je umiestnená v Trenčianskom a Nitrianskom kraji. V roku 2010 je v subjektoch týchto dvoch regiónov zamestnaných až 55% z celkového počtu zamestnancov výroby elektrických zariadení. V úhrne produkujú tieto subjekty viac ako 57% tržieb celoslovenskej výroby elektrických zariadení. Významnú pozíciu na zamestnanosti vo výrobe má i Žilinský kraj (12% z celkového počtu zamestnaných) a na produkcii tržieb Košický kraj (29% celoslovenskej produkcie tržieb).

Z porovnania základných ukazovateľov a ich vývoja medzi oboma divíziami vyplýva:

- zatiaľ čo vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov v rokoch 2008-2010 produkcia tržieb, pridanej hodnoty a výnosov rastie, vo výrobe elektrických zariadení klesá
- zamestnanosť klesá v období rokov 2008-2010 v oboch divíziách, vo výrobe elektrických zariadení je však prepád podstatne vyšší
- produktivita práce rastie v rokoch 2008-2010 v oboch divíziách elektrotechnického priemyslu, rast produktivity práce z tržieb je vyšší vo výrobe elektrických zariadení, rast produktivity práce z pridanej hodnoty je vyšší vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov, absolútne hodnoty ukazovateľov produktivity sú neporovnateľne vyššie vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov
- rentabilita výnosov medziročne rastie v oboch divíziách, rovnovážnejší vývoj zaznamenáva vo výrobe elektrických zariadení, v roku 2010 je rentabilita výnosov vo výrobe elektrických zariadení o 1,22 percentuálneho bodu vyššia ako vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov
- úroveň priemerných zárobkov je v posledných dvoch rokoch mierne vyššia vo výrobe elektrických zariadení (v roku 2008 vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov), v roku 2010 je priemerný zárobok vo výrobe elektrických zariadení o 18 eur vyšší ako vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov.

2.2. Profil elektrotechnického priemyslu Slovenskej republiky na úrovni skupín a tried štatistickej klasifikácie ekonomických činností

Vnútorne sa divízie elektrotechnického priemyslu členia na skupiny výrobných odborov (3 miestna nomenklatúra štatistickej klasifikácie ekonomických činností) a triedy výrobných odborov (4 miestna nomenklatúra štatistickej klasifikácie ekonomických činností).

Divízia 26 - Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov

26.1 - Výroba elektronických komponentov a dosiek

26.11 - Výroba elektronických komponentov

Táto trieda zahŕňa výrobu polovodičov a ostatných komponentov na elektronické použitie.

26.12 - Výroba montovaných elektronických dosiek

Táto trieda zahŕňa výrobu montovaných tlačených dosiek, montáž komponentov na tlačené dosky a výrobu prepojovacích dosiek (napr. zvuk, video, kontrolky, sieť, modemy)

26.2 - Výroba počítačov a periférnych zariadení

26.20 - Výroba počítačov a periférnych zariadení

Táto trieda zahŕňa výrobu a/alebo montáž elektronických počítačov, napr. samočinný počítač, stolový počítač, laptopy a počítačové servery; a počítačových periférnych zariadení, napr. skladovacie zariadenia a vstupné/výstupné zariadenia (tlačiarne, monitory, klávesnice). Počítače môžu byť analógové, digitálne alebo hybridné.

26.3 - Výroba komunikačných zariadení

26.30 - Výroba komunikačných zariadení

Táto trieda zahŕňa výrobu telefónov a dátových komunikačných zariadení používaných na elektronický presun signálov pomocou drôtov alebo vzduchom, napr. rádiové a televízne vysielanie a bezdrôtové komunikačné zariadenie.

26.4 - Výroba spotrebnej elektroniky

26.40 - Výroba spotrebnej elektroniky

Táto trieda zahŕňa výrobu elektronického audio a video zariadenia na domácu zábavu, do motorových vozidiel, miestneho rozhlasu a zosilnenia zvuku hudobných nástrojov.

26.5 - Výroba nástrojov a zariadení na meranie, testovanie a navigovanie; hodín a hodínok

Táto skupina zahŕňa výrobu zariadení na meranie, testovanie, navigovanie a kontrolu na rozličné priemyselné a nepriemyselné účely, vrátane zariadení na meranie času, napr. hodín a hodínok a súvisiaceho zariadenia.

26.51 - Výroba nástrojov a zariadení na meranie, testovanie a navigovanie

Táto trieda zahŕňa výrobu systémov a nástrojov prieskumných, vyšetrovacích, navigačných, pre letecké a plavebné účely; automatickú kontrolu a reguláciu použitia, napr. ohrievanie, klimatizácia, ochladzovacie zariadenia; nástroje a prístroje na meranie, zobrazenie, označenie, zaznamenanie, prenos a kontrolu teploty, vlhkosti, tlaku, podtlaku, spaľovania, prúdenia, stupňa viskozity (lepkavosti), hustoty, kyslosti, koncentrácie a rotácie; zhrnutia (napr. registrácie) prietokomerov a počítacích zariadení; nástrojov na meranie a testovanie charakteristík elektriny a elektrických signálov; nástrojov a nástrojových systémov pre laboratórne analýzy chemických alebo fyzických zložiek alebo koncentrácie vzoriek

pevného, kvapalného, plynného alebo zloženého materiálu; ostatné meracie testovacie nástroje a jednotlivé časti.

26.52 - Výroba hodín a hodínok

Táto trieda zahŕňa výrobu hodín, hodínok a časovacích mechanizmov alebo ich častí.

26.6 - Výroba prístrojov na ožarovanie, elektromedicínskych a elektroterapeutických prístrojov

26.60 - Výroba prístrojov na ožarovanie, elektromedicínskych a elektroterapeutických prístrojov

Táto trieda zahŕňa výrobu ožarovacích prístrojov a trubíc, CT snímačov, PET snímačov, zariadení MRI, medicínskych ultrazvukových zariadení, elektrokardiografov, medicínskych laserových zariadení, medicínskych endoskopických zariadení, kardiostimulátorov, sluchových pomôcok.

26.7 - Výroba optických nástrojov a fotografických prístrojov

26.70 - Výroba optických nástrojov a fotografických prístrojov

Táto trieda zahŕňa výrobu optických nástrojov a šošoviek, napr. ďalekohľad, mikroskop (okrem elektrónu, protónu), teleskop, ružové okuliare a šošovky (okrem očných); natieranie alebo leštenie šošoviek (okrem očných); nasadenie šošoviek (okrem očných) a výrobu fotografického zariadenia, napr. kamier a osvitomerov.

26.8 - Výroba magnetických a optických médií

26.80 - Výroba magnetických a optických médií

Táto trieda zahŕňa výrobu magnetických a optických záznamových médií.

Divízia 27 - Výroba elektrických zariadení

27.1 - Výroba elektrických motorov, generátorov, transformátorov a elektrických distribučných a kontrolných zariadení

Táto skupina obsahuje výrobu elektrických, rozvodných a špeciálnych transformátorov; elektrických motorov, generátorov a motorgenerátorov.

27.11 - Výroba elektrických motorov, generátorov a transformátorov

Táto trieda zahŕňa výrobu všetkých elektrických motorov a transformátorov: AC, DC a AC/DC.

27.12 - Výroba elektrických distribučných a kontrolných zariadení

Táto trieda zahŕňa výrobu elektrických ističov, vypínačov, prerušovačov, výrobu ochranného zariadenia proti prepätiu, výrobu ovládacích panelových rozvádzačov na distribúciu elektrickej energie, výrobu elektrických vysieláčov, výrobu vedenia pre telefónnu ústredňu, výrobu elektrických zapalovačov, výrobu zariadenia na prepínanie elektrickej energie, výrobu vypínačov elektrickej energie (okrem tlačidiel, úchytiak, solenoidu, páčkových vypínačov) a výrobu základných generátorov hybnej sily

27.2 - Výroba batérií a akumulátorov

27.20 - Výroba batérií a akumulátorov

Táto trieda zahŕňa výrobu nedobíjateľných a dobíjateľných batérií.

27.3 - Výroba drôtov a elektroinštalačných zariadení

Táto skupina zahŕňa výrobu menovitých prúdových elektroinštalačných zariadení a nemenovitých prúdových elektroinštalačných zariadení pre elektrický obvod bez ohľadu na materiál. Táto skupina tiež zahŕňa izolačné drôty a výrobu káblov z optických vlákien.

27.31 - Výroba optických káblov

Táto trieda zahŕňa výrobu káblov z optických vlákien na prenos údajov alebo živý prenos obrazov

27.32 - Výroba ostatných elektronických a elektrických drôtov a káblov

Táto trieda zahŕňa výrobu izolovaných drôtov a káblov, vyrobených z ocele, medi, hliníka

27.33 - Výroba elektroinštalačných zariadení

Táto trieda zahŕňa výrobu vodivých a nevodivých elektroinštalačných zariadení pre elektrické obvody bez ohľadu na materiál.

27.4 - Výroba elektrických svietidiel

27.40 - Výroba elektrických svietidiel

Táto trieda zahŕňa výrobu elektrických žiaroviek a trubíc, častí a komponentov (okrem sklenených častí elektrických žiaroviek) a osvetľovacích telies/svietidiel (okrem vodivých elektrických zariadení).

27.5 - Výroba zariadení pre domácnosti

Táto skupina zahŕňa výrobu malých elektrických zariadení a elektrických potrieb pre domácnosť, ventilátorov pre domácnosť, domácich vysávačov, strojov na čistenie podlahy pre domácnosť, prístrojov na použitie v domácnosti, zariadení na domáci typ práčovne, domácich chladničiek, zásuvkových mrazničiek postavených na výšku a ostatného elektrického a neelektrického zariadenia pre domácnosti, napr. umývačky, ohrievače vody a drviče kuchynských odpadov.

27.51 - Výroba elektrických zariadení pre domácnosti

Táto trieda zahŕňa výrobu elektrických zariadení pre domácnosti, napr. chladničky, mrazničky, umývačky riadu, práčky, sušičky, vysávače, mikrovlnné rúry, sporáky, ap.

27.52 - Výroba neelektrických zariadení pre domácnosti

Táto trieda zahŕňa výrobu domáceho neelektrického zariadenia na varenie a vykurovanie

27.9 - Výroba ostatných elektrických zariadení

27.90 - Výroba ostatných elektrických zariadení

Táto trieda zahŕňa výrobu rôzneho elektrického zariadenia s výnimkou motorov, generátorov, transformátorov, batérií a akumulátorov, drôtov a elektroinštalačných zariadení, svetelných zariadení alebo spotrebičov do domácnosti.

V rámci slovenského elektrotechnického priemyslu je v roku 2010 identifikovaná príslušnosť subjektov odvetvia do nasledujúcich skupín a tried výrobných odborov:

V rámci divízie 26 :

Skupiny: 26.1 - Výroba elektronických komponentov a dosiek

Triedy: 26.11 - Výroba elektronických komponentov

26.12 – Výroba montovaných elektronických dosiek

26.2 - Výroba počítačov a periférnych zariadení

- 26.20 - Výroba počítačov a periférnych zariadení
- 26.3 - Výroba komunikačných zariadení
 - 26.30 - Výroba počítačov a periférnych zariadení
- 26.4 - Výroba spotrebnej elektroniky
 - 26.40 - Výroba spotrebnej elektroniky
- 26.5 - Výroba nástrojov a zariadení na meranie, testovanie a navigovanie; hodín a hodiniiek
 - 26.51 - Výroba nástrojov a zariadení na meranie, testovanie a navigovanie
- 26.6 - Výroba prístrojov na ožarovanie, elektromedicínskych a elektroterapeutických prístrojov
 - 26.60 - Výroba prístrojov na ožarovanie, elektromedicínskych a elektroterapeutických prístrojov
- 26.7 - Výroba optických nástrojov a fotografických prístrojov
 - 26.70 - Výroba optických nástrojov a fotografických prístrojov

V rámci divízie 27:

- Skupiny:** 27.1 - Výroba elektrických motorov, generátorov, transformátorov a elektrických distribučných a kontrolných zariadení
- Triedy:** 27.11 - Výroba elektrických motorov, generátorov a transformátorov
- 27.12 - Výroba elektrických distribučných a kontrolných zariadení
- 27.3 - Výroba drôtov a elektroinštalačných zariadení
- 27.31 - Výroba optických káblov
 - 27.32 - Výroba ostatných elektronických a elektrických drôtov a káblov
 - 27.33 - Výroba elektroinštalačných zariadení
- 27.4 - Výroba elektrických svietidiel
- 27.40 - Výroba elektrických svietidiel
- 27.5 - Výroba zariadení pre domácnosti
- 27.51 - Výroba elektrických zariadení pre domácnosti
 - 27.52 - Výroba neelektrických zariadení pre domácnosti
- 27.9 - Výroba ostatných elektrických zariadení
- 27.90 - Výroba ostatných elektrických zariadení

Detailné hodnotenie vývoja v jednotlivých skupinách strojárkej výroby je obsiahnuté v tretej časti tejto štúdie.

2.3. Vývoj investícií v slovenskom elektrotechnickom priemysle v období rokov 2008-2010

I vývoj investovania v slovenskom priemysle je v období rokov 2008-2010 poznamenaný krízovým vývojom v roku 2009.

Tab. č. 8: Vývoj investícií v elektrotechnike a priemyselnej výrobe v rokoch 2008-2010 (údaje v mil. eur)

Odvetvie / rok	2008	2009	2010
Divízia 26 - Výroba počítač., elektron. a optických výrobkov	208	146	227
Divízia 27 - Výroba elektrických zariadení	155	95	124
Elektrotechnický priemysel spolu	363	241	351
Priemyselná výroba spolu	3 259	2 051	2 102

V roku 2008 dosiahol objem investícií v slovenskej priemyselnej výrobe 3 259 mil. eur. Na jedného zamestnanca priemyselnej výroby bolo v roku 2008 preinvestovaných 8,3 tis. eur investícií a miera investícií k tržbám dosiahla 6,1%.

V roku 2009 objem investovania v dôsledku globálnej finančnej a hospodárskej krízy výrazne poklesol. V roku 2009 dosiahli investície v priemyselnej výrobe iba 62% ich úrovne z roku 2008. Objem investícií na jedného zamestnanca poklesol na 6,0 tis. eur a podiel investícií na tržbách na 4,9%.

V roku 2010 už objem investícií v porovnaní s krízovým rokom 2009 vzrástol o 4,4%. Objem investícií do priemyselnej výroby však dosahuje iba necelých 65% úrovne z roka 2008. Objem investícií na jedného zamestnanca sa medziročne zvýšil o 8,3% (na 6,5 tis. eur na zamestnanca). Podiel investícií k tržbám však opätovne poklesol na úroveň 4,3%.

Z údajov vyplýva, že v dôsledku krízy sa objem investícií v priemyselnej výrobe výrazne utlmil, rok 2010 je už oživením investovania, stále je však ešte poznamenaný istou opatrnosťou investorov.

V roku 2008 je objem investícií do elektrotechnického priemyslu na úrovni 363 mil. eur. Podiel elektrotechnického priemyslu na celkovom objeme investovania do priemyselnej výroby je na úrovni 11%. Rozhodujúci objem investícií v elektrotechnickom priemysle smeroval do výroby počítačových, elektronických a optických výrobkov (57% z objemu investícií do odvetvia). V roku 2008 pripadá v elektrotechnickom priemysle na jedného zamestnanca 5,0 tis. eur investícií a podiel investícií k produkcii tržieb je na úrovni 4,0%. Vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov pripadá na jedného zamestnanca v roku 2008 9,0 tis. eur investícií a podiel investícií na tržbách je na úrovni 3,4%. Vo výrobe elektrických zariadení pripadá na jedného zamestnanca 3,1 tis. eur investícií a podiel

investícií na tržbách je na úrovni 5,4%. Miera investovania, meraná ukazovateľmi investície/zamestnanec a investície/tržby) je v elektrotechnickom priemysle v roku 2008 výrazne nižšia ako v priemyselnej výrobe. Vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov je však hodnota ukazovateľa investície/zamestnanec vyššia ako v elektrotechnickom priemysle ako celku a rovnako tak ako v priemyselnej výrobe.

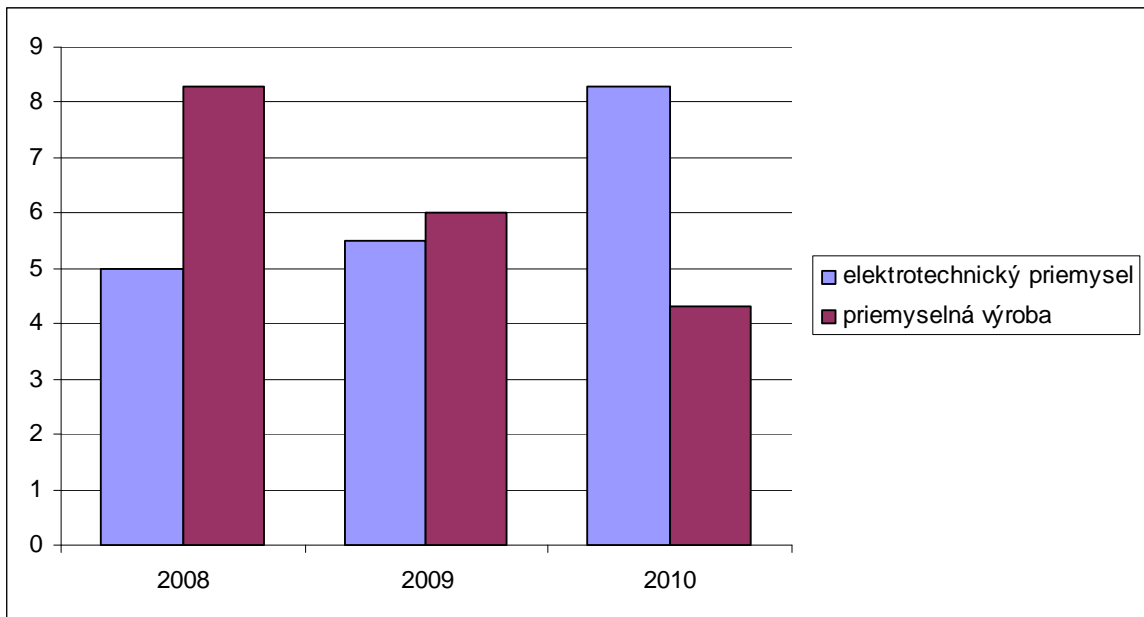
V roku 2009 i v elektrotechnickom priemysle objem investovania výrazne poklesol. Celkový objem investícií dosahuje v roku 2009 iba 66% ich úrovne z roku 2008. Vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov objem investícií poklesol v porovnaní s rokom 2008 o 29,8%, vo výrobe elektrických zariadení však až o 38,7%. V roku 2009 sa objem investícií na jedného zamestnanca v elektrotechnickom priemysle zvýšil na úroveň 5,5 tis. eur (v priemyselnej výrobe 6,0 tis. eur). Zatiaľ čo vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov hodnota ukazovateľa v porovnaní s predchádzajúcim rokom poklesla na úroveň 7,4 tis. eur (stále však prevyšuje hodnotu ukazovateľa v priemyselnej výrobe), vo výrobe elektrických zariadení vzrástla na 4,0 tis. eur (napriek tomu je hlboko pod úrovňou v priemyselnej výrobe). Hodnota ukazovateľa investície/tržby v elektrotechnickom priemysle v roku 2009 poklesla na úroveň 2,9% (v roku 2008 4,0%), je to o 2,0 percentuálneho bodu menej ako v priemyselnej výrobe. Lepšie spomedzi jednotlivých odvetví elektrotechnického priemyslu vychádza výroba elektrických zariadení. Hodnota ukazovateľa v tejto výrobe síce medziročne poklesla o 0,5 percentuálneho bodu na úroveň 4,9%, je to však rovnaká úroveň ako v priemyselnej výrobe. Vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov je hodnota ukazovateľa na úrovni 2,3% (medziročný pokles o 1,1 percentuálneho bodu) a je hlboko pod úrovňou priemeru priemyselnej výroby.

V roku 2010 sa v slovenskom elektrotechnickom priemysle objem investovania v porovnaní s predchádzajúcim, krízovým rokom 2009, výrazne zvýšil (až o 45,6%). Napriek tomuto dynamickému rastu dosahuje objem investícií v elektrotechnike necelých 97% úrovne roku 2008. Podiel elektrotechniky na investovaní v priemyselnej výrobe sa však zvýšil až na 17%. V divízii 26 objem investícií vzrástol v porovnaní s rokom 2009 o 55,5% a v divízii 27 o 30,5%. Podiel výroby počítačových, elektronických a optických výrobkov na investovaní v elektrotechnickom priemysle sa zvýšil na 65% (v roku 2008 iba 57%) a dosahuje až 11% z celkového objemu investovania do priemyselnej výroby (v roku 2008 iba 6%). V roku 2010 sa objem investícií na jedného zamestnanca v elektrotechnickom priemysle zvýšil na úroveň 8,3 tis. eur (v priemyselnej výrobe 6,5 tis. eur). Vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov hodnota ukazovateľa v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástla na úroveň 12,3 tis. eur (takmer dvojnásobná úroveň hodnoty ukazovateľa v priemyselnej výrobe), vo výrobe elektrických zariadení vzrástla na 6,7 tis. eur (je nad úrovňou priemeru v priemyselnej výrobe). Hodnota ukazovateľa investície/tržby v elektrotechnickom priemysle v roku 2010 vzrástla na úroveň 4,0% (v roku 2009 2,9%), je to však o 0,3 percentuálneho bodu menej ako v priemyselnej výrobe. Lepšie spomedzi jednotlivých odvetví elektrotechnického priemyslu vychádza výroba elektrických zariadení. Hodnota ukazovateľa v tejto výrobe medziročne vzrástla o 0,9 percentuálneho bodu na úroveň 5,8%, čo je o 1,6 percentuálneho bodu viac ako v priemyselnej výrobe. Vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov je hodnota ukazovateľa na úrovni 3,4% (medziročný rast o 1,1 percentuálneho bodu), je však hlboko pod úrovňou priemeru priemyselnej výroby (o 0,9 percentuálneho bodu).

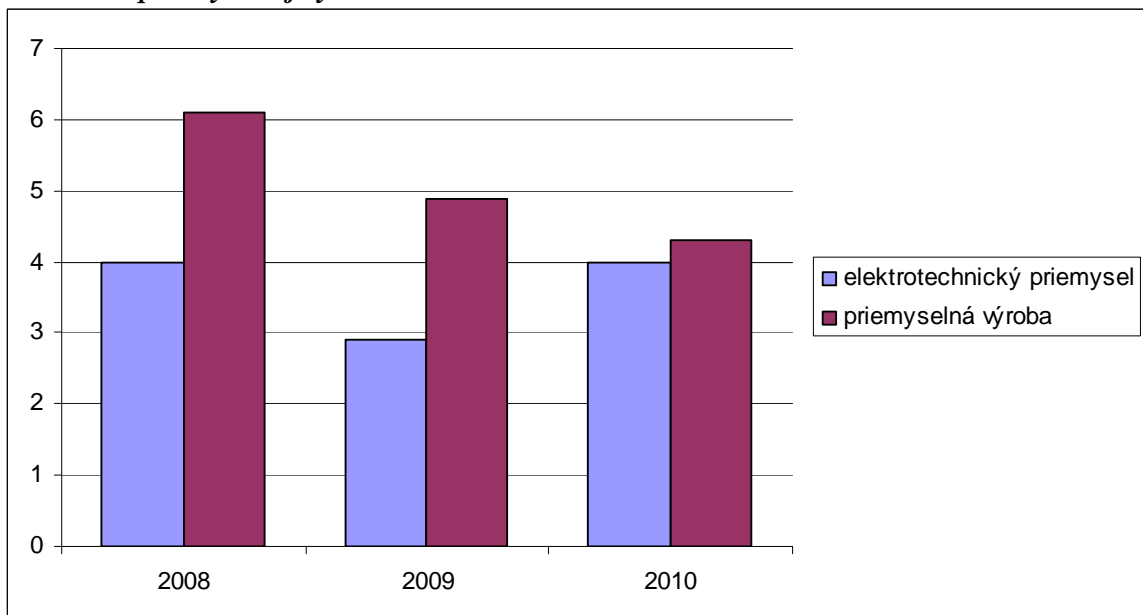
Z porovnania vývoja investovania v elektrotechnike a priemyselnej výrobe v rokoch 2008-2010 vyplýva:

- zatiaľ čo v priemyselnej výrobe miera investovania klesá, v elektrotechnike rastie (investície/pracovník), resp. stagnuje (investície/tržby)
- v roku 2010 je už objem investícií na zamestnanca v elektrotechnike výrazne vyšší ako v priemyselnej výrobe (v rokoch 2008 a 2009 sú hodnoty ukazovateľa výrazne vyššie v priemyselnej výrobe)
- v celom hodnotenom období je miera investovania v elektrotechnike vyjadrená ukazovateľom investície k tržbám nižšia ako v priemyselnej výrobe, v roku 2010 sa však rozdiel zminimalizoval.

Graf č. 5: Vývoj miery investovania (ukazovateľ investície na zamestnanca v tis. eur) v elektrotechnike a priemyselnej výrobe v rokoch 2008-2010

Graf č. 6: Vývoj miery investovania (ukazovateľ investície/tržby v %) v elektrotechnike a priemyselnej výrobe v rokoch 2008-2010

2.4. Hodnotenie dopadov finančnej krízy na odvetvie slovenského elektrotechnického priemyslu

Prvé náznaky vplyvu krízy na slovenskú ekonomiku a priemysel sa začali prejavovať už v auguste 2008. Vtedy došlo k zmierneniu rastu priemyselnej produkcie a v októbri už k prepadu produkcie. Následne sa prejavil i pokles dopytu po pracovnej sile. Rizikovými faktormi v Slovenskej republike sa stali predovšetkým:

- vysoká otvorenosť slovenskej ekonomiky (obrat zahraničného obchodu výrazne prevyšuje HDP, tvorí viac ako 170% HDP)
- dominantné postavenie priemyselných odvetví mimoriadne senzitívnych na krízové javy v hospodárstve (automobilový a elektrotechnický priemysel)
- výrazná orientácia na exportné trhy západnej Európy
- nepriaznivý vývoj výmenných kurzov mien susediacich štátov (ČR, Poľsko, Maďarsko) voči eur.

Slovenským podnikom sa v čase krízy výrazne znížili objednávky (odborné odhady hovoria o cca 30% poklese), zvýšil sa tlak odberateľov na znižovanie predajných cien (ceny poklesli dokonca hlboko pod úroveň pred krízou).

I vývoj v slovenskom elektrotechnickom priemysle v rokoch 2008 a 2009 poznačilo hospodárske spomalenie, pokles zákaziek, prepúšťanie, či dokonca ukončenie podnikania, prípadne odchod časti výroby do iných krajín. Enormne sa zvýšil i tlak na pokles predajných cien. Skoková zmena trhového prostredia v čase krízy urýchlila dlhodobé tlaky na subjekty odvetvia.

V elektrotechnike najviac pocítili dopad krízy jednoduchšie výroby na začiatku výrobného reťazca. Tie sú závislé od veľkých odberateľov, ktorí zvyšovali tlak na racionalizáciu. Výrobcovia elektrotechniky reagovali na situáciu znižovaním nákladovosti výroby. Začali sa zbavovať časti výroby s nízkou pridanou hodnotou na zamestnanca. Pod obrovským tlakom sa ocitli i výrobcovia dodávajúci pre automotive a výrobcovia s vysokou exportnou angažovanosťou. Prvé prepúšťania prišli už koncom roka 2008 a keďže sa vyhliadky nezlepšovali, pokračovali aj v I. polroku 2009.

Niektoré časti trhu však výrazný pokles zákaziek nezaznamenali. Výroba síce objemovo neklesala, tržby v hodnotovom vyjadrení, vzhľadom k tlaku na predajné ceny, klesali a klesala aj ziskovosť. Materské firmy začali s okamžitou racionalizáciou. Tá bola založená najmä na racionalizácii počtu zamestnaných (týkala sa najmä agentúrnych pracovníkov) a prechodu z dvojsmennej na jednosmennú prevádzku. Racionalizačné opatrenia sa prejavili rastom ziskovosti odvetvia. Pri medziročnom poklese nákladov o 12,7%, resp. v absolútnom vyjadrení o viac ako 1,2 mld. eur, sa hospodársky výsledok odvetvia v roku 2009 v porovnaní s predchádzajúcim rokom zlepšil o 176 mil.eur a rentabilita výnosov sa zlepšila o 2,24 percentuálneho bodu.

Najtvrdší dopad mala kríza na pracovne náročnú výrobu káblových zväzkov, kde sú i najnižšie mzdy blížiacie sa ku minimálnej mzde.

Výrobcovia káblových zväzkov začali ohlasovať masívne prepúšťanie ešte v roku 2008, trend prepúšťania pokračoval i v roku 2009 a stabilizoval sa až po vlnách tzv. šrotovného.

Výrobcovia áut tlačili na znižovanie cien vstupov a producenti káblových zväzkov hľadali ďalšie rezervy, ktoré často vyústili až do presunu výroby:

- SE Bordnetze (káblové zväzky pre Volkswagen, Škoda, Audi) presunul výrobu zo Zlatých Moraviec do Nitry
- japonský koncern Yazaki (autokáble do Ford Fiesta a Mitsubishi Colt) na jar 2010 po šesťnástich rokoch ukončil výrobu v Prievidzi a presunul ju do Tuniska
- Connect Systems z Vráblov presunul výrobu do lacnejšieho Rumunska
- Kronberg & Schubert v Kollárove (konektory do áut a elektrozařízení pre Nokiu, Siemens, Sony) presunul výrobu do Číny.

Kríza však obmedzovanie a v niektorých prípadoch i rušenie káblikárskej výroby nespôsobila, iba ho urýchlila. Podstatná časť tejto výroby však na Slovensku zostala. Rozhodujúca časť produkcie totiž smeruje do Nemecka. Nemecké automobilky by mali problém dovážať v režime Just-in-Time zo vzdialenejších i keď lacnejších teritórií.

Už koncom roka 2009 sa slovenský elektrotechnický priemysel začal spamätávať z finančnej a ekonomickej krízy. Oživila sa výroba elektromotorov, DVD a Blu-ray rekordérov, svietidiel, žiaroviek, žiariviek, LCD televízorov, LC panelov a celej palety výrob pre automotive.

Vo všeobecnosti kríza znamenala nevyhnutnú stratu jednoduchých elektrotechnických výrob. V exponovaných regiónoch sa tak uvoľnila už i tak nedostatková pracovná sila, otvoril sa priestor konštituovaniu, či rozšíreniu nových výrob. V konečnom dôsledku môže tento proces vykreovať pestrejšie výrobné portfólio slovenskej elektrotechniky.

Z vývoja vybraných ukazovateľov slovenského elektrotechnického priemyslu vyplýva, že v období rokov 2000-2008 produkcia tržieb a zamestnanosť v tomto odvetví systematicky rastie a to takým tempom, ako v žiadnom inom odvetví priemyselnej výroby. Ak v priemyselnej výrobe bol v tomto období index rastu produkcie tržieb 260, v elektrotechnike 618.

V roku 2009, ktorý je celosvetovo rokom ťažkej hospodárskej krízy, sa produkcia tržieb v elektrotechnickom priemysle v porovnaní s predchádzajúcim rokom prepadla o 9,5%. V priemyselnej výrobe je prepád tržieb podstatne dramatickejší, dosiahol až o 22,7%.

Z prehľadov obsiahnutých v predchádzajúcej časti vyplýva, že k prepadu produkcie tržieb v slovenskom elektrotechnickom priemysle, nadväzne na dôsledky hospodárskej krízy došlo v porovnaní rokov 2009/2008 iba vo výrobe elektrických zariadení (pokles o 32,3%). Vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov sa v dôsledku krízy tempo dynamiky rastu produkcie tržieb iba pribrzilo, tržby vo výrobe medziročne vzrástli o 0,8%.

Rovnako tak i zamestnanosť v elektrotechnickom priemysle v období rokov 2000-2008 systematicky dynamicky rastie. Ak počet zamestnaných v priemyselnej výrobe Slovenska vzrástol v roku 2008 v porovnaní s rokom 2000 o 3,1%, v elektrotechnike až o 65%. V roku 2009 v dôsledku krízy zamestnanosť v slovenskom elektrotechnickom priemysle medziročne poklesla o 39,6%, resp. o 28,7 tis. osôb. V celej priemyselnej výrobe je pokles zamestnanosti na úrovni 22,8%, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje 89,5 tis. zamestnaných osôb. Pokles zamestnanosti je teda v elektrotechnike v roku 2009 podstatne dramatickejší ako v celej priemyselnej výrobe. Zamestnanosť poklesla v oboch divíziách elektrotechnického

priemyslu. Tvrďší dopad mala kríza na zamestnanosť vo výrobe elektrických zariadení. Počet zamestnaných v roku 2009 oproti roku 2008 poklesol vo výrobe elektrických zariadení o 51,4% (v absolútnom vyjadrení o 25,3 tis. osôb). Vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov poklesol počet zamestnaných o 14,3%, resp. o 3,3 tis. osôb.

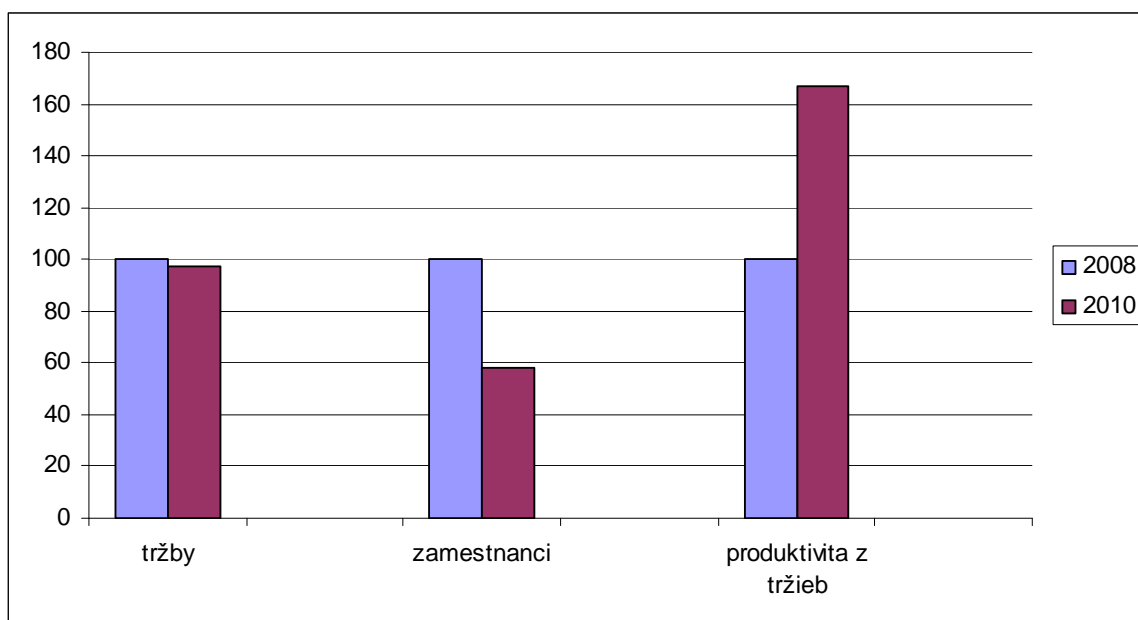
V roku 2009 sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom produkcia tržieb na jedného zamestnanca elektrotechnického priemyslu zvýšila o takmer 50%. K rastu produktivity došlo v oboch divíziách. Vyššiu dynamiku rastu zaznamenala výroba elektrických zariadení. Rast produktivity z pridanej hodnoty je na úrovni 19,4%, vyššiu dynamiku rastu zaznamenala produktivita vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov.

Z prehľadov zároveň vyplýva, že celý slovenský elektrotechnický priemysel v roku 2010 výrazne oživil. Produkcia tržieb odvetvia vzrástla v porovnaní s krízovým rokom 2009 o 7,6%, dosahuje však stále iba 97% jej úrovne z roku 2008. Pokles zamestnanosti pokračuje v elektrotechnickom priemysle ešte i v roku 2010. V roku 2010 poklesol počet zamestnaných v odvetví medziročne o 3,6% (v absolútnom vyjadrení o cca 1,6 tis. osôb). V roku 2010 je zamestnanosť v elektrotechnickom priemysle na úrovni 58% jej stavu v roku 2008.

Rast produkcie tržieb zaznamenali v roku 2010 v porovnaní s rokom 2009 obe divízie elektrotechniky, v oboch divíziách však pokles zamestnanosti pokračuje i v roku 2010.

Výrazne vzrástla i produkcia tržieb na zamestnaca elektrotechniky. V roku 2010 v porovnaní s predchádzajúcim rokom hodnota ukazovateľa medziročne vzrástla o 11,5%. Produktivita z pridanej hodnoty zaznamenala medziročný prírastok 30,8%, Produktivita práce z tržieb i z pridanej hodnoty vzrástla v roku 2010 v oboch divíziách.

Graf č. 7: Vývoj produkcie tržieb, zamestnanosti a produktivity práce z tržieb v elektrotechnike v rokoch 2008-2010 (rok 2008 = 100)

3. Hodnotenie vývoja v jednotlivých skupinách výrobných odvetví slovenského elektrotechnického priemyslu

Z výsledkov obsiahnutých v predchádzajúcich častiach tejto štúdie vyplýva, že vývoj v slovenskom elektrotechnickom priemysle bol v období rokov 2008-2010 poznamenaný priemerným medziročným poklesom produkcie tržieb a výrazným prepadom zamestnanosti. Pod takýto scenár vývoja sa podpísali predovšetkým výsledky odvetvia v krízovom roku 2009.

I napriek silnému dopadu krízy na odvetvie, sa v úhrne hodnoteného obdobia výrazne zlepšili výsledky hospodárenia odvetvia a rovnako tak sa významne zlepšili i výkonné parametre odvetvia. Bol zaznamenaný dynamický priemerný medziročný rast produktivity práce z tržieb a z pridanej hodnoty, odvetvie ako celok zaznamenalo i medziročný rast tvorby pridanej hodnoty.

Podstatne problémovnejší vývoj v období rokov 2008-2010 bol zaznamenaný vo výrobe elektrických zariadení (vysoký pokles produkcie tržieb a zamestnanosti). Vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov síce zamestnanosť poklesla, avšak produkcia tržieb sa systematicky zvyšovala.

Nasledujúca časť obsahuje zhodnotenie pozície a základných ukazovateľov v jednotlivých skupinách výroby elektrotechnického priemyslu v porovnaní rokov 2009 a 2010. Hodnotenie je rozšírené i o pohľad na pozície jednotlivých tried v rámci skupín výroby elektrotechnického priemyslu. Číselné podklady pre túto časť štúdie boli čerpané zo zdrojov Štatistického úradu Slovenskej republiky a pochádzajú zo štatistických výkazov PRIEM P 1-12.

Údaje z výkazov PRIEM P 1-12 nie sú úplne porovnateľné s údajmi obsiahnutými vo výkazoch PROD P 3-04 (z údajov výkazov PROD P 3-04 je charakterizovaná štruktúra elektrotechniky v celej 2. časti tejto štúdie). Oba druhy výkazov vychádzajú z odlišného počtu subjektov. Výkazy PROD P 3-04 obsahujú informácie o subjektoch s 20 a viac zamestnancami. Výkazy PRIEM P 1-12 obsahujú takisto informácie o subjektoch s 20 a viac zamestnancami, navyše sú ale rozšírené i o subjekty do 19 zamestnancov, ktoré dosiahli obrat 5 mil. eur a viac.

Odchýlku základných ukazovateľov elektrotechnického priemyslu podľa jednotlivých výkazov v roku 2010 dokumentuje nasledujúci prehľad:

- podľa výkazov PROD P 3-04 je zamestnanosť v elektrotechnickom priemysle na úrovni 42,1 tis. osôb a produkcia tržieb na úrovni 8,8 mld. eur
- podľa výkazov PRIEM P 1-12 je počet zamestnaných v odvetví 42,7 tis. osôb a produkcia tržieb je na úrovni 9,0 mld. eur.

Nasledujúci prehľad dokumentuje **štruktúru zamestnanosti a produkcie tržieb divízie 26 - Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov** na úrovni 3-miestnej nomenklatúry štatistickej klasifikácie ekonomických činností v roku 2010.

Tab. č. 9 : Podiel jednotlivých skupín výrobných odborov na zamestnanosti a produkcii tržieb divízie 26 v roku 2010 (v %)

Ukazovateľ/skupina	26.1	26.2	26.3	26.4	26.5	26.6	26.7
% skupiny na zamestnanosti divízie 26	38,7	Údaj neved. (ind.)	7,7	39,7	8,4	Údaj neved. (ind.)	Údaj neved. (ind.)
% skupiny na produkcii tržieb divízie 26	16,2	Údaj neved. (ind.)	1,3	78,5	2,5	Údaj neved. (ind.)	Údaj neved. (ind.)

Vysvetlivky: 26.1 - Výroba elektronických komponentov a dosiek
 26.2 - Výroba počítačov a periférnych zariadení
 26.3 - Výroba komunikačných zariadení
 26.4 - Výroba spotrebnej elektroniky
 26.5 - Výroba nástrojov a zariadení na meranie, testovanie a navigovanie; hodín a hodínok
 26.6 - Výroba prístrojov na ožarovanie, elektromedicínskych a elektroterapeutických prístrojov
 26.7 - Výroba optických nástrojov a fotografických prístrojov

Výsledky divízie 26 - výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov predurčuje stav a vývoj ukazovateľov v skupinách 26.1 a 26.4. V roku 2010 je skupina 26.4 druhou najväčšou a skupina 26.1 treťou najväčšou v rámci elektrotechnického priemyslu z pohľadu zamestnanosti (prvá priečka patrí skupine 27.1 z divízie elektrických zariadení). Skupina 26.4 je bezkonkurenčne najväčšou skupinou elektrotechnického priemyslu z pohľadu produkcie tržieb. V roku 2010 je jej podiel na produkcii elektrotechnického priemyslu na úrovni 58,9%. V poradí hneď za ňou je skupina 26.1 s podielom 12,2% na produkcii tržieb elektrotechnického priemyslu. V roku 2010 sa tieto dve skupiny podieľajú na zamestnanosti v divízii v úhrne 78,4% a na produkcii tržieb až 94,7%.

Vývoj v jednotlivých skupinách prebieha diferencovane. V porovnaní rokov 2010 a 2009:

- zamestnanosť v skupine 26.3 rastie, v skupinách 26.1, 26.4, 26.5 klesá
- produkcia tržieb vo všetkých skupinách divízie 26 rastie (najdynamickejšie v skupinách 26.5 a 26.1)
- produktivita práce (tržby/pracovník) zaznamenáva rast vo všetkých skupinách.

Charakteristika vnútornej štruktúry divízie 26 do úrovne jednotlivých skupín a v rámci nich i do tried:

Skupina 26.1 – Výroba elektronických komponentov a dosiek

- v rámci skupiny 26.1 je identifikovaných v roku 2010 celkom 39 subjektov ktoré sú zaradené charakterom svojej činnosti do dvoch tried:
 - 26.11 - Výroba elektronických komponentov
 - 26.12 – Výroba montovaných elektronických dosiek
- dominantnú pozíciu na štruktúre počtu subjektov skupiny, zamestnanosti a produkcii tržieb má trieda 26.11 (v roku 2010 celkom 32 subjektov, cca 87% z počtu zamestnaných a 93% produkcie tržieb skupiny 26.1)
- v porovnaní rokov 2010/2009 dochádza k poklesu zamestnanosti v oboch triedach, produkcia tržieb v triede 26.11 rastie, v triede 26.12 klesá

- výkonnosť meraná ukazovateľom tržby/pracovník je vyššia v triede 26.11 (v roku 2010 dosahuje 106,9% úrovne skupiny 26.1), v porovnaní rokov 2010/2009 produktivita práce v triede 26.11 rastie, v triede 26.12 klesá
- najväčšími subjektmi triedy 26.1 sú Samsung Electronics LCD Slovakia, Hansol LCD Slovakia, SEZ Krompachy, Semikron Vrbové, CRT Electronics, Avex)

Skupina 26.2 - Výroba počítačov a periférnych zariadení

- v roku 2010 je v skupine identifikovaných sedem výrobných subjektov zaradených do triedy 26.20 - Výroba počítačov a periférnych zariadení, údaje štatistiky vzhľadom k individuálnemu charakteru dát prezentované nie sú
- typickým predstaviteľom triedy 26.2 je Emtest Žilina)

Skupina 26.3 - Výroba komunikačných zariadení

- v rámci skupiny je v roku 2010 celkom sedem subjektov a všetky sú zaradené v triede 26.30
- Výroba počítačov a periférnych zariadení
- zamestnanosť v tejto triede a zároveň i skupine ako jedinej z celej divízie 26 v porovnaní rokov 2010/2009 vzrástla, medziročný rast zaznamenala i produkcia tržieb
- výkonnosť celej triedy/skupiny meraná produkciou tržieb na zamestnanca je podstatne nižšia ako priemer divízie (v roku dosahuje iba 16% úrovne divízie 26)
- najvýznamnejšie subjekty triedy 26.3 : Eltek Valere Lipt. Hrádok, Nera Networks Lipt. Hrádok

Skupina 26.4 - Výroba spotrebnej elektroniky

- v rámci tejto najväčšej skupiny elektrotechnického priemyslu z pohľadu produkcie tržieb a druhej najväčšej skupiny elektrotechniky z pohľadu zamestnanosti je identifikovaných v roku 2010 deväť subjektov zaradených do triedy 26.40 – výroba spotrebnej elektrotechniky
- zamestnanosť v medziročnom porovnaní 2010/2009 v triede poklesla, produkcia tržieb naopak vzrástla
- výkonnosť celej výrobnéj skupiny a zároveň i triedy 26.40 meraná ukazovateľom tržby/pracovník je najvyššia spomedzi všetkých skupín divízie 26 a rovnako tak i v rámci celého elektrotechnického priemyslu (v roku 2010 dosahuje 198% úrovne produktivity divízie 26 a 348% priemeru elektrotechnického priemyslu)
- najvýznamnejšími predstaviteľmi triedy 26.4 sú Samsung Electronics Slovakia, Foxconn Slovakia, Panasonic, UMC

Skupina 26.5 - Výroba nástrojov a zariadení na meranie, testovanie a navigovanie; hodín a hodínok

- v rámci skupiny je identifikovaných celkom 16 subjektov a všetky sú charakterom svojej činnosti zaradené do triedy 26.51 - Výroba nástrojov a zariadení na meranie, testovanie a navigovanie
- počet zamestnaných v skupine/triede v porovnaní rokov 2010/2009 poklesol o 7,8%, produkcia tržieb vzrástla o 16,2%
- výkonnosť triedy 26.51 a teda zároveň i celej skupiny 26.5 (tržby/pracovník) je hlboko pod úrovňou priemeru divízie 26 a i celého elektrotechnického priemyslu (v roku 2010 dosahuje výkonnosť tejto skupiny/triedy 29% úrovne divízie 26 a 52% priemeru elektrotechniky)
- najvýznamnejšími predstaviteľmi triedy sú firmy Elster a Prematlak St. Turá, Křížík Prešov, GE Sensing N. Mesto n/V.

Skupina 26.6 - Výroba prístrojov na ožarovanie, elektromedicínskych a elektroterapeutických prístrojov

- v rámci skupiny pôsobí jediný subjekt Vagnerplast Partizánske zaradený do triedy 26.60 - Výroba prístrojov na ožarovanie, elektromedicínskych a elektroterapeutických prístrojov
- údaje štatistiky vzhľadom k individuálnemu charakteru dát prezentované nie sú

Skupina 26.7 - Výroba optických nástrojov a fotografických prístrojov

- v rámci skupiny pôsobí jeden subjekt zaradený do triedy 26.70 - Výroba optických nástrojov a fotografických prístrojov
- údaje štatistiky vzhľadom k individuálnemu charakteru dát prezentované nie sú.

Štruktúru zamestnanosti a produkcie tržieb divízie 27 – Výroba elektrických zariadení na úrovni 3-miestnej nomenklatúry štatistickej klasifikácie ekonomických činností v roku 2010 dokumentuje nasledujúci prehľad.

Tab. č. 10 : Podiel jednotlivých skupín výrobných odborov na zamestnanosti a produkcii tržieb divízie 27 v roku 2010 (v %)

Ukazovateľ/skupina	27.1	27.3	27.4	27.5	27.9
% skupiny na zamestnanosti divízie 27	36,6	19,5	21,7	10,2	12,0
% skupiny na produkcii tržieb divízie 27	37,9	11,9	20,5	16,4	13,3

Vysvetlivky: 27.1 - Výroba elektrických motorov, generátorov, transformátorov a elektrických distribučných a kontrolných zariadení
27.3 - Výroba drôtov a elektroinštalačných zariadení
27.4 - Výroba elektrických svietidiel
27.5 - Výroba zariadení pre domácnosti
27.9 - Výroba ostatných elektrických zariadení

Výsledky v tabuľke jednoznačne naznačujú na dominanciu skupiny 27.1 v rámci divízie 27. Skupina 27.1 je najväčšou z pohľadu počtu subjektov a počtu zamestnaných i v rámci celého elektrotechnického priemyslu. Zároveň je táto skupina i treťou najväčšou v rámci elektrotechniky z pohľadu produkcie tržieb.

V rámci jednotlivých skupín vykazuje vývoj zamestnanosti a produkcie tržieb určité odchýlky:

- v porovnaní rokov 2010 a 2009 zamestnanosť v skupinách 27.1 a 27.4 rastie, v ostatných troch skupinách klesá
- v porovnaní rokov 2010 a 2009 vo všetkých skupinách s výnimkou 27.5 produkcia tržieb rastie
- produktivita práce meraná ukazovateľom produkcie tržieb na pracovníka v porovnaní 2010/2009 vzrástla vo všetkých skupinách.

Charakteristika vnútornej štruktúry divízie 27 do úrovne jednotlivých skupín a v rámci nich i do tried:

Skupina 27.1 - Výroba elektrických motorov, generátorov, transformátorov a elektrických distribučných a kontrolných zariadení

- v rámci skupiny 27.1 pôsobí celkom 41 subjektov (najviac spomedzi celej elektrotechniky), subjekty sú kategorizované do tried:
 - 27.11 - Výroba elektrických motorov, generátorov a transformátorov (27 subjektov)
 - 27.12 - Výroba elektrických distribučných a kontrolných zariadení (14 subjektov)
- dominantnú pozíciu v štruktúre zamestnanosti a produkcie tržieb v skupine má trieda 27.11 (v roku 2010 je v tejto triede zamestnaných 71% zamestnancov skupiny a tvorí zhodne až 71% tržieb celej skupiny)
- v porovnaní rokov 2010/2009 zamestnanosť v triede 27.11 narástla, v triede 27.12 poklesla
- produkcia tržieb v porovnaní rokov 2010/2009 vzrástla v oboch triedach
- výkonnosť meraná ukazovateľom produkcia tržieb na zamestnanca je mierne vyššia v triede 27.12, produktivita na zamestnanca v oboch triedach mierne prevyšuje priemernú úroveň produktivity divízie 27, za úrovňou produktivity celého elektrotechnického priemyslu však výrazne zaostáva
- nosnými subjektmi skupiny 27.1 sú: BSH Drives&Pumps, Emerson, Power One, TRW Steering Systems, Askoll

Skupina 27.3 - Výroba drôtov a elektroinštalačných zariadení

- v rámci skupiny sú identifikované subjekty (celkom 29) zaradené do tried:
 - 27.31 - Výroba optických káblov
 - 27.32 - Výroba ostatných elektronických a elektrických drôtov a káblov
 - 27.33 - Výroba elektroinštalačných zariadení
- štatistické údaje za triedy 27.31 a 27.33 nie sú k dispozícii vzhľadom k ich individuálnemu charakteru
- najvyššiu váhu na zamestnanosti a produkcii tržieb skupiny má trieda 27.32 (23 subjektov), v roku 2010 sa podieľa na zamestnanosti a produkcii tržieb celej skupiny zhodne po 92%
- zamestnanosť v porovnaní rokov 2010/2009 v triede 27.32 vzrástla, produkcia tržieb však medziročne poklesla o 4,3%
- výkonnosť meraná ukazovateľom tržby/pracovník medziročne poklesla o 2,6% a je hlboko pod priemernou úrovňou v divízii ako aj v celom elektrotechnickom priemysle
- najväčšími subjektmi divízie sú: Leoni, Yazaki, VÚKI, Seidel Lipt. Hrádok, Elkond Trstená

Skupina 27.4 - Výroba elektrických svietidiel

- v rámci skupiny pôsobí celkom 20 subjektov, všetky sú kategorizované do triedy 27.40 - Výroba elektrických svietidiel
- zamestnanosť a produkcia tržieb v rámci triedy 27.40 v porovnaní rokov 2010/2009 klesá
- výkonnosť celej skupiny a zároveň i triedy 27.40 je nad úrovňou divízie 27 (v roku 2010 dosahuje 160% jej úrovne) avšak pod priemerom elektrotechnického priemyslu
- dominantné subjekty skupiny sú Osram a OMS

Skupina 27.5 - Výroba zariadení pre domácnosti

- v rámci skupiny pôsobí 15 subjektov s vecnou príslušnosťou do tried:
 - 27.51 - Výroba elektrických zariadení pre domácnosti
 - 27.52 - Výroba neelektrických zariadení pre domácnosti
- vyššiu váhu na zamestnanosti a produkcii tržieb skupiny má trieda 27.51 (v roku 2010 cca 68% z celkového počtu zamestnaných a 89% z produkcie tržieb skupiny)
- v porovnaní rokov 2010/2009 zamestnanosť a produkcia tržieb v oboch triedach klesá
- produkcia tržieb na 1 zamestnanca dosahuje vyššiu úroveň v triede 27.51, v roku 2010 je

- hodnota ukazovateľa v tejto triede viac ako dvojnásobne vyššia ako v divízii 27, je však pod priemerom elektrotechnického priemyslu
- najväčšími subjektmi skupiny sú Whirlpool, Tatramat, Lustroj Lučenec, Numorex Lučenec, Thorma Fiľakovo

Skupina 27.9 - Výroba ostatných elektrických zariadení

- v rámci skupiny pôsobí celkom 25 subjektov a všetky sú kategorizované do triedy 27.90 - Výroba ostatných elektrických zariadení
- zamestnanosť v skupine/triede v porovnaní rokov 2010/2009 poklesla o 16,6%, produkcia tržieb však vzrástla o 25,0%
- produktivita práce meraná tržbami na zamestnanca v porovnaní 2010/2009 dynamicky vzrástla (o takmer 50%), je nad úrovňou priemeru divízie 27 (o 11,0%), dosahuje však iba 50,5% úrovne elektrotechnického priemyslu ako celku
- najvýznamnejšie subjekty skupiny 27.9 sú Hydac Tvrdošín a Delta Dubnica n/V.

3.1. Hodnotenie dopadov finančnej krízy na vývoj v skupinách výrobných odvetví slovenského elektrotechnického priemyslu

V časti 2.4. je zhodnotený dopad finančnej krízy na odvetvie slovenského elektrotechnického priemyslu. Zo záverov tejto časti vyplýva, že elektrotechnika je jedným z odvetví, ktoré najviac postihol krízový vývoj na sklonku roka 2008 a v roku 2009. Kríza sa najviac prejavila na stave zamestnanosti v odvetví. V porovnaní rokov 2009/2008 poklesol počet zamestnaných v odvetví o rekordných 39,6%, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje pokles o 28,6 tis. pracovných miest. Pre porovnanie v priemyselnej výrobe poklesol počet zamestnaných v rovnakom období o 22,8% a napr. v strojárskom priemysle o 12,2%. Ďaleko tvrdší dopad mala kríza na zamestnanosť vo výrobe elektrických zariadení. Počet zamestnaných v tejto výrobe v porovnaní rokov 2009/2008 poklesol o 51,4%, t.j. zamestnanosť v tejto výrobe nedosiahla v roku 2009 ani jej polovičnú úroveň z predchádzajúceho roka. Vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov je prepád zamestnanosti podstatne miernejší, dosiahol 14,3%, čo je zhruba na úrovni vývoja v strojárskom priemysle.

Prepad produkcie tržieb v elektrotechnickom priemysle nie až tak dramatický ako napr. v priemyselnej výrobe (pokles 2009/2008 o 22,7%) alebo v strojárstve (-28,3%). V porovnaní rokov 2009/2008 poklesla produkcia tržieb v odvetví o 9,5%. Pokles produkcie tržieb v elektrotechnike zmiernil pokračujúci, i keď mierne pribrzdený, rastový vývoj vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov. Na druhej strane však prepád produkcie tržieb v roku 2009 v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2008 vo výrobe elektrických zariadení (-31,6%) vysoko prekračuje hodnoty tohto ukazovateľa tak v priemyselnej výrobe, ako aj napr. v strojárstve ako celku..

Tak ako je rozdielny vývoj zamestnanosti a produkcie tržieb v porovnaní rokov 2009/2008 medzi divíziami elektrotechniky, tak existujú i zásadné rozdiely vo vývoji v rámci jednotlivých skupín.

Zamestnanosť v porovnaní rokov 2009/2008 poklesla v oboch divíziách.

V divízii 26 - Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov v porovnaní rokov 2009/2008 však napr. v skupine 26.1-Výroba elektronických komponentov a dosiek a v skupine 26.3-Výroba komunikačných zariadení zamestnanosť vzrástla. V nosnej výrobe divízie, v skupine 26.4-Výroba spotrebnej elektroniky v I. polroku 2009 v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka ešte zamestnanosť rastie, v druhej polovici roka však už klesá. V divízii 27 – Výroba elektrických zariadení, v ktorej došlo v porovnaní rokov 2009/2008 k výraznému prepadu zamestnanosti, však napr. v skupine 27.1-Výroba elektrických motorov, generátorov, transformátorov a elektrických distribučných a kontrolných zariadení zamestnanosť vzrástla, v ostatných skupinách však výrazne poklesla. Najväčší prepád zamestnanosti bol zaznamenaný v skupine 27.9-Výroba ostatných elektrických zariadení a hlavne v skupine 27.3-Výroba drôtov a elektroinštalčných zariadení. V tejto „káblíkárskej výrobe“ došlo k poklesu zamestnanosti už v priebehu roka 2008 v dôsledku obmedzovania a v niektorých prípadoch i rušenia výroby. Kríza proces racionalizácie pracovnej sily v tejto výrobe iba urýchlila.

Produkcia tržieb v elektrotechnike ako celku v porovnaní rokov 2009/2008 poklesla. Zatiaľ čo v divízii 27- výroba elektrických zariadení je výrazný prepád produkcie tržieb, v divízii 26- výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov produkcia tržieb medziročne vzrástla .

V divízii 26 - Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov je v porovnaní rokov 2009/2008 nositeľom rastu produkcie tržieb skupina 26.1-Výroba elektronických komponentov a dosiek a skupina 26.3 - Výroba komunikačných zariadení. V ostatných skupinách tejto divízie zaznamenala produkcia tržieb mierny pokles. V divízii 27 – Výroba elektrických zariadení v skupine 27.1-Výroba elektrických motorov, generátorov, transformátorov a elektrických distribučných a kontrolných zariadení produkcia tržieb v porovnaní rokov 2009/2008 vzrástla, v ostatných skupinách však zaznamenala pokles, najväčší potom v skupine 27.3-Výroba drôtov a elektroinštalčných zariadení a v skupine 27.9 - Výroba ostatných elektrických zariadení.

Z dostupných štatistických prehľadov vyplýva, že pre elektrotechnický priemysel je rok 2010 už oživením jeho aktivít.

Pokles zamestnanosti však pokračuje i v roku 2010 a to v oboch divíziách. Prepád zamestnanosti pokračuje v roku 2010 v skupinách:

- 26.1 - Výroba elektronických komponentov a dosiek
- 26.4 - Výroba spotrebnej elektroniky
- 26.5 - Výroba nástrojov a zariadení na meranie, testovanie a navigovanie; hodín a hodínok
- 27.3 - Výroba drôtov a elektroinštalčných zariadení
- 27.5 - Výroba zariadení pre domácnosti
- 27.9 - Výroba drôtov a elektroinštalčných zariadení.

Najväčší prepád zamestnanosti bol pritom zaznamenaný vo výrobe drôtov a elektroinštalračných zariadení (-16,6%) a vo výrobe zariadení pre domácnosti (-12,4%).

V ostatných skupinách elektrotechnického priemyslu zamestnanosť v roku 2010 v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástla, najviac potom vo výrobe elektrických motorov, generátorov, transformátorov a elektrických distribučných a kontrolných zariadení (nárast v absolútnom vyjadrení o viac ako 750 osôb).

Produkcia tržieb v elektrotechnike v roku 2010 v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástla o 7,6%. V divízii 26- Výroba počítačov, elektronických a optických výrobkov je rast na úrovni 6,9% a v divízii 27- Výroba elektrických zariadení 9,7%.

Rastové tendencie produkcie tržieb zaznamenali všetky skupiny elektrotechnického priemyslu s výnimkou skupiny 26.5-Výroba nástrojov a zariadení na meranie, testovanie a navigovanie; hodín a hodiniiek.

3.2. Zhodnotenie vývoja výroby a vývozu investičných celkov

Nariadenie Komisie (ES) č. 656/2007 zo 14.júna 2007, ktorým sa mení a doplňa nariadenie (ES) č. 586/2001 o vykonaní nariadenia Rady (ES) č. 1165/98 o krátkodobej štatistike, špecifikuje do kategórie agregovanej klasifikácie medzi investičné prostriedky nasledujúce položky štatistickej klasifikácie ekonomických činností (skupiny a divízie NACE Rev.2):

- 25.1 - Výroba kovových konštrukcií
- 25.2 - Výroba nádrží, zásobníkov a kontajnerov z kovu
- 25.3 - Výroba parných kotlov, okrem kotlov ústredného kúrenia
- 25.4 - Výroba zbraní a munície
- 26.2 - Výroba počítačov a periférnych zariadení
- 26.3 - Výroba komunikačných zariadení
- 26.5 - Výroba nástrojov a zariadení na meranie, testovanie a navigovanie, hodín a hodiniiek
- 26.6 - Výroba prístrojov na ožarovanie, elektromedicínskych a elektroterapeutických prístrojov
- 28 - Výroba strojov a zariadení
- 29 - Výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov
- 30.1 - Stavba lodí a člnov
- 30.2 - Výroba železničných lokomotív a vozového parku
- 30.3 - Výroba lietadiel a kozmických lodí a podobných zariadení
- 30.4 - Výroba vojenských bojových vozidiel
- 32.5 - Výroba lekárskeho a dentálnych nástrojov a prístrojov
- 33 - Oprava a inštalácia strojov a prístrojov.

Investičné prostriedky zahŕňajú veľkú časť produkcie strojárkeho priemyslu (divízie 28 a 29, rozhodujúce skupiny divízie 25 a 30), doplňujú ich predovšetkým rozhodujúce skupiny prislúchajúce do divízie 26 ktorá je klasifikovaná do štruktúry elektrotechnického priemyslu, skupina 32.5 a celá divízia 33.

Produkcia investičných prostriedkov bola v roku 2009 silne ovplyvnená dopadmi globálnej finančnej a hospodárskej krízy. Celková produkcia investičných prostriedkov poklesla v roku 2009 oproti roku 2008 o viac ako 30%.

V nasledujúcom prehľade je prezentovaný vývoj produkcie investičných prostriedkov v Slovenskej republike v porovnaní rokov 2010 a 2009. Porovnanie je spracované z údajov obsiahnutých v štatistických výkazoch PRIEM P 1-12.

Tab. č. 11 : Produkcia tržieb investičných prostriedkov v porovnaní rokov 2009 a 2010 (mil. eur)

Investičné prostriedky/rok	2009	2010	2010/2009 v %
25.1 - Výroba kovových konštrukcií	506,2	424,1	- 16,2
25.2 - Výroba nádrží, zásobníkov a kontajnerov	405,0	435,5	7,5
25.3 - Výroba parných kotlov, okrem kotlov	x	x	x
25.4 - Výroba zbraní a munície	x	x	x
26.2 - Výroba počítačov a perif. zariad.	x	x	x
26.3 - Výroba komunikačných zariadení	78,4	85,6	9,2
26.5 - Výroba nástrojov a zariad. na meranie	143,5	166,7	16,2
26.6 - Výroba prístrojov na ožarovanie	x	x	x
28 - Výroba strojov a zariadení i.n.	1 843,3	2 422,9	31,4
29 - Výroba motorových vozidiel	9 856,3	13 571,3	37,7
30.1 - Stavba lodí a člnov	55,3	67,2	21,5
30.2 - Výroba železničných lokomotív	273,8	204,1	- 25,5
30.3 - Výroba lietadiel a kozmických lodí	x	x	x
30.4 - Výroba vojenských bojových vozidiel	26,7	23,6	- 11,6
32.5 - Výroba lekár. a dentál. nástrojov	122,7	130,4	6,3
33 - Oprava a inštalácia strojov a prístrojov.	800,3	867,9	8,4
Investičné prostriedky spolu	14 111,5	18 399,3	30,4

Pozn.: znamienko x = údaje nie sú publikované vzhľadom k ich individuálnemu charakteru

Podiel investičných prostriedkov (bez zápočtu tržieb v skupinách 25.3, 25.4, 26.2, 26.6 a 30.3) na produkcii tržieb priemyselnej výroby Slovenska je v roku 2010 na úrovni 37,6%. V porovnaní s predchádzajúcim rokom pozícia tejto kategórie produkcie na tržbách slovenskej priemyselnej výroby spevnila o 3,4 percentuálneho bodu. V porovnaní rokov 2010/2009 vzrástla produkcia tržieb v tejto kategórii o 30,4%, čo je o 11,5 percentuálneho bodu vyššie tempo než akým vzrástla medziročne produkcia tržieb priemyselnej výroby.

Najvyššie zastúpenie v kategórii produkcie investičných prostriedkov majú výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov a výroba strojov a zariadení i. n. V roku 2010 sa obe tieto výroby podieľajú na celoslovenskej produkcii investičných prostriedkov v úhrne až 87%. V porovnaní s predchádzajúcim rokom si svoje postavenie v štruktúre tržieb kategórie investičných prostriedkov tieto segmenty spevnili o takmer 5 percentuálnych bodov.

Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov a výroba strojov a zariadení i. n. sú zároveň i nositeľmi rastu produkcie tržieb investičných prostriedkov.

Produkcia elektrotechnického priemyslu (skupiny 26.3 a 26.5, bez skupín 26.2 a 26.6 o ktorých nie sú zverejnené dáta) sa podieľa na celkovej produkcii investičných prostriedkov v roku 2010 cca 1,4%.

Rozhodujúca časť produkcie slovenských investičných prostriedkov sa realizuje na zahraničných trhoch. V nasledujúcom prehľade je charakterizovaná vývozná štruktúra investičných prostriedkov a jej vývoj v porovnaní rokov 2010/2009.

Tab. č.12 : Vývoz investičných prostriedkov v porovnaní rokov 2009 a 2010 (mil. eur)

Investičné prostriedky/rok	2009	2010	2010/2009 v %
25.1 - Výroba kovových konštrukcií	293,8	242,6	- 17,4
25.2 - Výroba nádrží, zásobníkov a kontajnerov	336,1	360,8	7,3
25.3 - Výroba parných kotlov, okrem kotlov	x	x	x
25.4 - Výroba zbraní a munície	x	x	x
26.2 - Výroba počítačov a perif. zariad.	x	x	x
26.3 - Výroba komunikačných zariadení	46,4	61,1	31,7
26.5 - Výroba nástrojov a zariad. na meranie	114,1	143,2	25,5
26.6 - Výroba prístrojov na ožarovanie	x	x	x
28 - Výroba strojov a zariadení i. n.	1 542,0	2 033,9	31,9
29 - Výroba motorových vozidiel	7 885,7	10 719,2	35,9
30.1 - Stavba lodí a člnov	51,3	63,5	23,8
30.2 - Výroba železničných lokomotív	235,3	196,1	- 16,7
30.3 - Výroba lietadiel a kozmických lodí	x	x	x
30.4 - Výroba vojenských bojových vozidiel	1,0	3,9	390,0
32.5 - Výroba lekár. a dentál. nástrojov	82,9	86,3	4,1
33 - Oprava a inštalácia strojov a prístrojov.	138,7	147,3	6,2
Investičné prostriedky spolu	10 727,3	14 057,7	31,0

Pozn.: údaje o vývoze skupín 25.3, 25.4, 26.2, 26.6 a 30.3 vzhľadom k individuálnemu charakteru údajov o tržbách neuvádzame

Investičné prostriedky sa v roku 2010 podieľajú na celkovom slovenskom vývoze 31,2%. V porovnaní s predchádzajúcim rokom spevnila ich pozícia v štruktúre slovenského vývozu o 6,2 percentuálneho bodu. Je to dôsledkom vyššej dynamiky vývozu investičných prostriedkov než celého slovenského vývozu. Zatiaľ čo vývoz celkom vzrástol o 5,4%, vývoz investičných prostriedkov vzrástol až o 31,0%.

Vo vývoze investičných prostriedkov majú rozhodujúce postavenie výrobky výroby motorových vozidiel a výroby strojov a zariadení (podobne ako v štruktúre produkcie investičných prostriedkov). V roku 2010 sa tieto dve divízie podieľajú na vývoze investičných prostriedkov viac ako 90%. Pozícia oboch týchto divízií na vývoze investičných prostriedkov v porovnaní s predchádzajúcim rokom spevnila o takmer 3 percentuálne body. Obe divízie zaznamenali v porovnaní rokov 2010/2009 takú dynamiku rastu, ktorá prevyšuje jej priemernú úroveň v kategórii investičných prostriedkov.

V roku 2010 je podiel vývozu na produkcii tržieb investičných prostriedkov na úrovni 76,4% (rok 2009 75,9%). V rozhodujúcich divíziách kategórie investičných prostriedkov – výroba motorových vozidiel a výroba strojov a zariadení – je ich exportná angažovanosť

vyššia ako je priemer za celú kategóriu investičných prostriedkov (výroba motorových vozidiel 79,0%, výroba strojov a zariadení 83,9% - údaj za rok 2010).

Produkcia elektrotechnického priemyslu (skupiny 26.3 a 26.5, bez skupín 26.2 a 26.6 o ktorých nie sú zverejnené dáta) sa podieľa na celkovom vývoze investičných prostriedkov v roku 2010 cca 1,5%. Exportná angažovanosť týchto dvoch skupín elektrotechnického priemyslu vyjadrená podielom vývozu na produkcii tržieb dosahuje v roku 2010 úroveň 81%.

Investičné prostriedky majú významné postavenie v štruktúre produkcie tržieb priemyselnej výroby a v slovenskom vývoze. V roku 2010 si svoje postavenie v tejto štruktúre ešte viac spevnili.

Produkcia elektrotechnického priemyslu má v tejto kategórii produkcie len symbolické zastúpenie (podiel na výrobe investičných prostriedkov 1,4%, podiel na vývoze investičných prostriedkov 1,5%). Dominantné postavenie v štruktúre produkcie a vývozu investičných prostriedkov majú výroby strojárskoho priemyslu (v roku tvoria 93% produkcie a 97% vývozu investičných prostriedkov).

3.3. Súčasný stav výskumno - vývojového potenciálu v odvetví slovenského elektrotechnického priemyslu

Číselné podklady pre túto časť pochádzajú z informačných zdrojov Štatistického úradu Slovenskej republiky a z publikácie Ročenka vedy a techniky 2010. Údaje za rok 2010 sú zatiaľ uvádzané ako predbežné a sú publikované iba v častiach:

- výdavky na výskum a vývoj za Slovenskú republiku
- zamestnanci výskumu a vývoja vo fyzických osobách za Slovenskú republiku spolu (bez sektorového členenia)
- zamestnanci výskumu a vývoja vo FTE za Slovenskú republiku spolu bez vnútorného sektorového členenia.

Metodické vysvetlivky k tejto časti štúdie:

Do zisťovania o **výskume a vývoji** (VV) sú zaradené právnické a fyzické osoby, ktorých prevažujúca činnosť je výskum a vývoj, ako aj právnické a fyzické osoby, ktorých prevažujúca činnosť je iná ako výskum a vývoj, avšak ich výskumný a vývojový potenciál predstavuje v prepočte cez ekvivalent plného pracovného času (FTE) aspoň jeden človekorok.

Údaje sa uvádzajú len za aktivity výskumu a vývoja, nie za celú organizáciu. Do činností výskumu a vývoja je zahrnutý základný výskum, aplikovaný výskum a vývoj.

Zamestnanci výskumu a vývoja sú osoby pracujúce priamo vo výskume a vývoji, ako aj zamestnanci poskytujúci priame služby výskumu a vývoju, ktorí vykonávali počas roka výskumnú a vývojovú činnosť, resp. priame služby VV v rozsahu minimálne 200 hodín.

V rozsahu vykonávania výskumnej a vývojovej činnosti, resp. poskytovania priamych služieb výskumu a vývoja (ak dosahuje minimálne 200 hodín ročne) sa do počtu zamestnancov výskumu a vývoja započítavajú aj pedagógovia vysokých škôl, zdravotnícki zamestnanci a zamestnanci prijatí na študijný pobyt a na doktorandské štúdium v dennej forme štúdia. Akademickí funkcionári vysokých škôl, SAV, rezortných výskumných ústavov, podnikateľských a neziskových subjektov sa započítavajú skutočnou kapacitou, aj keď je nižšia ako 200 hodín.

Nezahŕňajú sa zamestnanci poskytujúci nepriame služby a to zamestnanci výkonného aparátu SAV, nakladateľstiev a predajní SAV, knižníc, výpočtových stredísk rutinného charakteru, bezpečnostnej služby, závodných jedální, upratovačky, vodiči a údržbári.

Zamestnanci výskumu a vývoja sa vykazujú v osobách podľa stavu k 31.12. a v človekorokoch, t.j. v prepočte na ekvivalent plného pracovného času (FTE - Full time equivalent). FTE za zamestnanca sa vypočítava podľa nasledujúceho vzorca:

súčet odpracovaných hodín venovaných VV činnosti v sledovanom roku / 2000 .

Kategória výskumníkov zahŕňa zamestnancov, ktorí majú rozhodujúci význam pre tvorbu a spoločenské využitie vedeckých poznatkov.

Technici a ekvivalentný personál zahŕňa zamestnancov, ktorí sa podieľajú na výskumných projektoch vykonávaním vedeckých a technických úloh spravidla pod kontrolou výskumníkov.

Do počtu pomocného personálu sa zahŕňajú kvalifikovaní alebo nekvalifikovaní remeselníci, sekretárky a ostatní zamestnanci zúčastňujúci sa prác na výskumných a vývojových projektoch. Ďalej sem patria ostatní manažéri a administratívni zamestnanci pre personálne a finančné otázky, ktorých činnosti sú priamo službou výskumu.

Výdavky na výskum a vývoj zahŕňajú celkový objem výdavkov vynaložených v organizácii na aktivity výskumu a vývoja, t.j. sú to vnútorné výdavky. Z výdavkov vynaložených mimo organizácie sa sem zahŕňajú len tie, ktoré slúžia na podporu vnútorného výskumu a vývoja (napr. kúpa vybavenia pre výskum a vývoj). Odpisy budov, strojného technického zariadenia a vybavenia sú zo štatistického sledovania vnútorných výdavkov na výskum a vývoj vylúčené.

Ukazovatele výskumu a vývoja v elektrotechnickom priemysle Slovenskej republiky

Vo všeobecnosti úroveň výskumu a vývoja v Slovenskej republike za jeho úrovňou v najvyspelejších krajinách a nakoniec aj za únijským priemerom výrazne zaostáva.

Ukazovateľom, ktorý najkomplexnejšie vyjadruje stav vo výskumnej a vývojovej základni je ukazovateľ objem výdavkov na výskum a vývoj vo vzťahu k hrubému domácomu produktu. V EÚ-27 dosahuje hodnota ukazovateľa priemernú úroveň 2,01% (rok 2009). Hodnoty ukazovateľa v najvyspelejších krajinách Európskej únie sa pohybujú nad hranicou 3%

(Fínsko 3,92%, Švédsko 3,62%, Dánsko 3,02%). Podstatne vyššie sú i v susediacich krajinách (Česká republika 1,53%, Maďarsko 1,15%, Poľsko 0,68%).

Zatiaľ čo hodnoty ukazovateľov v najvyspelejších krajinách rastú, v Slovenskej republike dlhodobo stagnujú (rok 2002 0,57%, rok 2009 0,48%). Podľa predbežných údajov za rok 2010 však zrejme i v Slovenskej republike dôjde k obratu, hodnota ukazovateľa sa očakáva na úrovni 0,63%. Výdavky na výskum a vývoj sú v Slovenskej republike z regionálneho hľadiska veľmi nerovnomerne rozložené. V Bratislavskom kraji dosahuje hodnota ukazovateľa napr. v roku 2008 0,90%, v regióne Stredné Slovensko iba 0,26%. Je však zrejme, že priblíženie sa Slovenska k hodnotám ukazovateľa na únijnej úrovni a nakoniec i ku stavu programovanému lisabonskou stratégiou (výdavky na výskum a vývoj vo vzťahu k HDP na úrovni 3%), bude pre našu ekonomiku behom na dlhé trate.

Základné ukazovatele vzťahujúce sa k výskumu a vývoju v elektrotechnickom priemysle vo vzťahu k ekonomike Slovenska dokumentuje nasledujúci prehľad.

Tab.č.13 : Výdavky na výskum a vývoj v elektrotechnickom priemysle vo vzťahu k ekonomike Slovenska v rokoch 2008-2010 (tis. eur)

Agregácia /rok	2008	2009	2010
Elektrotechnický priemysel	21 671	7 096	- ¹
SR celkom	316 459,3	302 994,3	416 369

Vysvetlivky: ¹ údaj nie je k dispozícii

Z údajov tabuľky vyplýva, že v roku 2010 sa elektrotechnický priemysel podieľa na výdavkoch na výskum a vývoj Slovenska 2,3% (pre porovnanie strojársky priemysel 12,0%). V roku 2008 je podiel elektrotechnického priemyslu na celoslovenských výdavkoch na výskum a vývoj neporovnateľne vyšší (6,8%). Výška výdavkov v roku 2008 v odvetví vybočuje z časového rámca, je jednorazová, neopakovateľná. V období rokov 2005- 2007 sa výška výdavkov v elektrotechnike pohybuje v koridore 9 271 – 10 781 tis. eur a podiel odvetvia na celoslovenských výdavkoch sa pohybuje v diapazone 3,7 - 3,8%. V roku 2009 nasleduje hneď prepád v absolútnej hodnote výdavkov i vo výške podielu odvetvia na celkových výdavkoch na výskum a vývoj. Vo všeobecnosti výška výdavkov na výskum a vývoj v elektrotechnickom priemysle a podiel odvetvia na celkových výdavkoch na výskum a vývoj nezodpovedá pozícii elektrotechnickej výroby v štruktúre ekonomiky a už vôbec nie technologickéj náročnosti tohto odvetvia. Ved' divízia 26- Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov patrí medzi sektory priemyslu technologicky vysoko náročné a divízia 27 – Výroba elektrických zariadení medzi technologické sektory so stredne vysokou technológiou. Deficit v hodnotách tohto ukazovateľa potvrdzuje i skutočnosť, že v roku 2009 sa výdavky na výskum a vývoj v strojárskom priemysle podieľajú na produkcii tržieb tohto odvetvia iba 0,09% (v strojárstve je to napr.0,25%).

Tab. č. 14 : Zamestnanci výskumu a vývoja v elektrotechnickom priemysle vo vzťahu k ekonomike Slovenska v rokoch 2008-2010 (vo fyzických osobách)

Agregácia /rok	2008	2009	2010
Elektrotechnický priemysel	343	336	- ¹
SR celkom	23 641	25 388	28 128

Vysvetlivky: ¹ údaj nie je k dispozícii

V roku 2009 je podiel elektrotechnického priemyslu na ľudských kapacitách výskumu a vývoja v Slovenskej republike na úrovni iba 1,3% (pre porovnanie v strojárstve je hodnota ukazovateľa 3,2%). Hodnota ukazovateľa signalizuje poddimenzovanosť kapacít výskumu a vývoja v slovenskom elektrotechnickom priemysle s ohľadom na váhu tohto odvetvia na zamestnanosti v ekonomike.

Tab. č. 15 : Zamestnanci výskumu a vývoja v elektrotechnickom priemysle vo vzťahu k ekonomike Slovenska v rokoch 2008-2010 (vo FTE – človekoroky)

Agregácia /rok	2008	2009	2010
Elektrotechnický priemysel	206,0	258,9	- ¹
SR celkom	15 576,1	15 951,6	- ¹

Vysvetlivky: ¹ údaj nie je k dispozícii

Hodnota tohto ukazovateľa vyjadrujúceho podiel elektrotechnického priemyslu na úrovni Slovenskej republiky dosahuje v roku 2009 mierne vyššiu hodnotu ako hodnota ukazovateľa podiel elektrotechnického priemyslu na počte zamestnancov výskumu a vývoja Slovenska celkom vo fyzických osobách.

Vnútornú štruktúru ukazovateľov výskumu a vývoja v odvetví elektrotechniky dokumentujú nasledujúce prehľady:

Tab. č. 16 : Výdavky na výskum a vývoj v jednotlivých divíziách elektrotechnického priemyslu v rokoch 2008 a 2009 (v tis. eur)

Divízia /rok	2008	2009
26 - výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	1 849	1 134
27 - výroba elektrických a zariadení	19 822	5 962
Elektrotechnika celkom	21 671	7 096

V roku 2009 (údaje za rok 2010 nie sú zatiaľ v takejto štruktúre k dispozícii) sa výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov podieľa na objeme výdavkov do výskumu a vývoja elektrotechnického priemyslu takmer 16% a výroba elektrických zariadení 84%. V období rokov 2005-2007 pritom v objeme výdavkov jasne dominovala výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov. V tomto období až tri štvrtiny všetkých výdavkov na výskum a vývoj smerovali práve do tejto výroby. Zlom nastal v roku 2008 (pokles výdavkov vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov a nárast výdavkov vo výrobe elektrických zariadení). Tento stav pretrváva i v roku 2009 a absolútne nezodpovedá postaveniu výroby počítačových, elektronických a optických výrobkov v štruktúre elektrotechnického priemyslu a v štruktúre slovenskej priemyselnej výroby.

Pohľad na intenzitu výdavkov do výskumu a vývoja v jednotlivých divíziách elektrotechniky poskytujú i hodnoty ukazovateľa podiel výdavkov na výskum a vývoj na produkcii tržieb. V elektrotechnickom priemysle ako celku dosahuje hodnota ukazovateľa v roku 2009 0,11% (pre porovnanie v strojárstve je hodnota ukazovateľa v roku 2009 na úrovni 0,26%). Vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov je hodnota ukazovateľa v roku 2009 na úrovni iba 0,02% a vo výrobe elektrických zariadení 0,31%. Na báze takéhoto

hodnotenia vychádza v elektrotechnickom priemysle lepšie výroba elektrických zariadení. Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov je z pohľadu hodnoty tohto ukazovateľa doslovne „podvyživená“.

Tab. č 17 : Zamestnanci výskumu a vývoja v jednotlivých divíziách elektrotechnického priemyslu v rokoch 2008 a 2009 (fyzické osoby)

Divízia /rok	2008	2009
26 - výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	89	49
27 - výroba elektrických a zariadení	254	287
Elektrotechnika celkom	343	336

Z prehľadu vyplýva, že v roku 2009 (údaje za rok 2010 nie sú zatiaľ dostupné), je rozhodujúca časť kapacít výskumu a vývoja v elektrotechnickom priemysle vo výrobe elektrických zariadení (v roku 2009 viac ako 85% z počtu zamestnaných vo výskume a vývoji elektrotechnického priemyslu).

Pohľad na zastúpenie ľudských kapacít výskumu a vývoja v elektrotechnickom priemysle a jeho jednotlivých divíziách poskytuje i ukazovateľ podiel zamestnancov výskumu a vývoja na celkovom počte zamestnaných. V roku 2009 dosahuje hodnota ukazovateľa v elektrotechnickom priemysle ako celku 0,77% (pre porovnanie v strojárskom priemysle 0,73%). Vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov je hodnota ukazovateľa na úrovni 0,25% a vo výrobe elektrických zariadení 1,20%. I z pohľadu hodnôt tohto ukazovateľa vychádza lepšie výroba elektrických zariadení.

Tab. č. 18 : Zamestnanci výskumu a vývoja v jednotlivých divíziách strojárskoho priemyslu v rokoch 2008 a 2009 (vo FTE - človekohodiny)

Divízia /rok	2008	2009
26 - výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	73,1	34,7
27 - výroba elektrických a zariadení	132,9	224,2
Elektrotechnika celkom	206,0	258,9

I podľa hodnôt tohto ukazovateľa vychádza v roku 2009 (údaje za rok 2010 nie sú zatiaľ k dispozícii) opäť lepšie výroba elektrických zariadení.

Výsledky hodnotenia obsiahnuté v tejto časti štúdie jednoznačne naznačujú, že výskumná a vývojová základňa slovenského elektrotechnického priemyslu je slabšou stránkou tohto odvetvia. Alarmujúci je stav výskumnej a vývojovej základne najmä vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov. Pretrvávajúci takéhoto stavu môže veľmi negatívne vplývať na ďalší rozvoj jednotlivých výrobných, ale aj odvetvia ako celku.

3.4. Očakávaný vývoj odvetvia v roku 2011 a jeho ďalšia perspektíva

Už rok 2010 bol pre slovenskú ekonomiku rokom zotavenia sa z krízy. Rast hrubého domáceho produktu v roku 2010 dosiahol 4,0%. Počet zamestnaných v slovenskom hospodárstve v roku 2010 poklesol o 2,0%. V poslednom štvrtroku však už bol zaznamenaný obrat vo vývoji. Počet zamestnaných zaznamenal vo IV. štvrtroku 2010 rast na úrovni 0,4%.

V roku 2011 sa v EÚ-27 podľa Európskej komisie zvýši tvorba HDP o 1,6%.

V pravidelnej aktualizácii makroekonomickej prognózy Ministerstvo financií Slovenskej republiky zlepšilo odhad reálneho HDP Slovenska na rok 2011 na 3,4%. Hlavnými príčinami optimistickejšej prognózy je zlepšenie očakávaní o vývoji vonkajšieho prostredia a pozitíva vývoja v eurozóne na sklonku roka 2010. Napriek tomu je prognózované tempo rastu pre rok 2011 nižšie ako v roku 2010. Hlavným dôvodom pre nižšiu dynamiku ekonomického rastu Slovenska v roku 2011 v porovnaní s rokom 2010 je očakávaná konsolidácia verejných financií a jej dopad na ekonomiku.

Tempo rastu ekonomiky Slovenska má byť v najbližších rokoch opäť výrazne vyššie ako je očakávaný únijný priemer. Posledné spresnenie zo strany Ministerstva financií Slovenskej republiky hovorí o raste v roku 2011 až o 3,5%, v ďalších rokoch sa predpokladá tempo rastu na úrovni 4,5% (rok 2012) a 5,2% (rok 2013). Slovensko sa takouto dynamikou radí medzi lídrov Európskej únie, v roku 2011 pôjde o najrýchlejší rast spomedzi všetkých krajín Európskej únie.

Už výsledky ekonomiky Slovenska za I. štvrtrok 2011 naznačujú realnosť predikovaného vývoja.

V I. štvrtroku 2011 vzrástla tvorba HDP v stálych cenách podľa predbežných výsledkov o 3,5%. Pokračujú i rastové tendencie vo vývoji zamestnanosti zo IV. štvrtroka 2010. Počet zamestnaných v slovenskom hospodárstve vzrástol v I. štvrtroku 2011 v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka o 2,1%.

Produkcia tržieb v priemysle vzrástla v I. štvrtroku 2011 v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka o 20,4% a počet zamestnaných o 5,3%. Objem investícií v priemysle vzrástol medziročne o 20,7%.

V priemyselnej výrobe vzrástla v porovnaní I. štvrtrok 2011/2010 produkcia tržieb medziročne o 22,6%, zamestnanosť o 6,1% a vývoz o 24,0%. Zvýšila sa i kvalitatívna úroveň vývozu. V medziročnom porovnaní I. štvrtrok 2011/2010 sa zvýšil podiel vývoznej produkcie konkurujúcej kvalitou o 3,4 percentuálneho bodu. V I. štvrtroku 2011 je jej podiel na celkovom vývoze odvetví priemyselnej výroby už viac ako 41%. Pozitívny vývoj zaznamenalo i investovanie. Objem investícií v priemyselnej výrobe sa v porovnaní I. štvrtrok 2011/2010 zvýšil o 12,5%.

V elektrotechnickom priemysle v I. štvrtroku 2011 poklesla v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka produkcia tržieb o 4,7% a zamestnanosť vzrástla o 0,9%. Tvorba pridanej hodnoty zaznamenala medziročný pokles o 30,4%. Produktivita práce z tržieb zaznamenala medziročný pokles o 5,5% a produktivita z pridanej hodnoty o 30,5%.

Miera pridanej hodnoty v elektrotechnickom priemysle v porovnaní I. štvrťrok 2011/2010 poklesla o 5,6 percentuálneho bodu. Priemerný zárobok v odvetví dosiahol v I. štvrťroku 2011 hodnotu 754,43 eur a v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka vzrástol o 7,4%. Výsledkom hospodárenia elektrotechnického priemyslu v I. štvrťroku 2011 je zisk vo výške 91,4 mil. eur. Vývoz elektrotechnického priemyslu v porovnaní I. štvrťrok 2011/2010 vzrástol o 9,1% (v priemyselnej výrobe o 24,0%). Vo vývozných štruktúre odvetvia sa mierne oslabilo postavenie produkcie konkurujúcej kvalitou (v porovnaní s I. štvrťrokom 2010 o 3,1 percentuálneho bodu). Vývozná produkcia konkurujúca kvalitou napriek tomu tvorí až 65% vývozu odvetvia.

Vývoj v jednotlivých divíziách elektrotechnického priemyslu je v I. štvrťroku 2011 značne odlišný.

Vo výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov v I. štvrťroku 2011 poklesla v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka produkcia tržieb o 13,6%. Počet zamestnaných v tejto divízii poklesol o 5,4% a tvorba pridanej hodnoty o 46,6%. Produktivita práce z tržieb poklesla o 8,3% a produktivita z pridanej hodnoty o 36,6%. Miera pridanej hodnoty poklesla o 7,4 percentuálneho bodu. Výsledkom hospodárenia divízie 26-Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov je zisk vo výške 51,7 mil. eur. Priemerná mzda v tejto výrobe vzrástla v porovnaní I. štvrťrok 2011/2010 o 6,8% a dosiahla úroveň 726,31 eur.

Vo výrobe elektrických zariadení v I. štvrťroku 2011 vzrástla produkcia tržieb v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka o 22,0%. Počet zamestnaných v tejto divízii vzrástol o 5,8% a tvorba pridanej hodnoty o 11,7%. Produktivita práce z tržieb vzrástla o 12,9% a produktivita z pridanej hodnoty o 4,3%. Miera pridanej hodnoty vo výrobe elektrických zariadení medziročne poklesla o 1,8 percentuálneho bodu. Výsledkom hospodárenia tejto výroby je v I. štvrťroku 2011 zisk vo výške 39,7 mil. eur. Priemerná mzda v tejto výrobe vzrástla v porovnaní I. štvrťrok 2011/2010 o 7,5% a dosiahla 775,51 eur.

Svetové trendy vo vývoji elektrotechnického priemyslu smerujú najmä do oblastí:

- útlmu jednoduchých výrob a do expanzie závodov vyrábajúcich konečné produkty vyžadujúce viac ľudí so stredoškolským odborným vzdelaním a viac technických inžinierov
- zbavovania sa výrobných aktivít a ponechávania si špecialít – vývoja a predaja
- odovzdávania výrobných kapacít kontraktovým výrobcom
- zavádzania inovatívnych technológií (z posledných rokov išlo najmä o LED LCD, EDGE LED LCD televízory, 3D Blu-ray prehrávače, Blu-ray rekordéry, LED svietidlá, slnečné kolektory, ap.)
- znižovania nákladov i skracovaním časovej náročnosti výroby, výrobou čo najbližšie k odbytovým trhom
- zjednocovaním príbuzných výrobných operácií pod jednu strechu (napr. výroba LCD panelov a súčasne ich finalizácia v LCD televízoroch v jednom závode).

Tieto trendy sa uplatňujú i v slovenskom elektrotechnickom priemysle, najmä vo výrobných závodoch renomovaných svetových koncernov. Tie patria k najefektívnejším v rámci jednotlivých koncernov. Uplatňovanie týchto trendov v slovenskom elektrotechnickom priemysle je východiskom pre ďalší dynamický rozvoj celého odvetvia a posilňovania jeho pozície v ekonomike Slovenska.

Kríza koncom roka 2008 a v roku 2009 preverila slovenský elektrotechnický priemysel a odhalila jeho slabé stránky. Potvrdila, že odvetvie je mimoriadne senzitivne na zákazkové krytie, kvalifikovanú pracovnú silu, kvalitnú infraštruktúru, technickú podporu, servis, dizajn, výskum a vývoj. Odvetvie dokázalo pružne reagovať na zmenenú situáciu a napriek tomu, že stratilo veľa pracovných miest, nestratilo svoje základné konkurenčné výhody.

Slovensko má tradíciu v elektrotechnickej výrobe, má vybudovanú sieť vysokých škôl pre prípravu technických inžinierov pre odvetvie, má silné centrá elektrotechnickej výroby (najmä Galanta, Nitra, Voderady, N. Zámky, Trenčín, N. Mesto n/V., Krompachy, Kechnec, Michalovce). Na Slovensku sú jednoznačne príležitosti pre rozvoj elektrotechnického priemyslu. Záujem o podnikanie v tejto branži na Slovensku potvrdzujú aj plánované nové investície do odvetvia predovšetkým zo strany zahraničných spoločností (napr. AU Optronics, Chi Mei Innolux, IEE Sensing, UMC, Emerson, Panasonic, Yazaki, Foxconn, OMS). Prispievajú k tomu, že slovenský elektrotechnický priemysel zaznamená už v najbližších rokoch ďalší dynamický rast produkcie, vysokú dynamiku rastu tržieb a zamestnanosti a výrazne si spevní svoje pozície v štruktúre priemyselnej výroby, priemyslu a celej ekonomiky Slovenska.

Zhrnutie výsledkov štúdie

Elektrotechnický priemysel je jedným z najväčších priemyselných odvetví na svete. Jeho výrobky zahŕňajú širokú škálu od jednoduchého spotrebiteľského tovaru až po vysoko sofistikované priemyselné turbíny, elektrické siete a elektrárne.

V Európskej únii toto odvetvie zahŕňa približne 200 tisíc podnikov, väčšinou malých a stredných, zamestnávajúcich okolo 2,8 milióna osôb. Podiel elektrotechnického priemyslu na zamestnanosti priemyselnej výroby Európskej únie na úrovni 6% a na produkcii 9%.

Elektrotechnický priemysel v Európskej únii má veľký rastový potenciál. Na druhej strane, je však zároveň, spolu so strojárskym priemyslom, odvetvím, ktoré najviac postihli dopady globálnej hospodárskej krízy. Tá sa prejavila značnými poklesmi produkcie, tržieb, zamestnanosti a ďalších ukazovateľov odvetvia.

Slovenská republika patrí k tým krajinám Európskej únie, v ktorých pozícia elektrotechnického priemyslu na základných ukazovateľoch priemyselnej výroby, vysoko prekračuje únijný priemer. Elektrotechnický priemysel je po strojárskom priemysle druhým najväčším odvetvím slovenskej priemyselnej výroby (tak z pohľadu produkcie tržieb ako aj zamestnanosti). V roku 2010 sa elektrotechnický priemysel podieľa na produkcii tržieb priemyselnej výroby 18% a na zamestnanosti 13%. Elektrotechnický priemysel má významný podiel i na produkcii a zamestnanosti v priemysle. V roku 2010 tvorí elektrotechnický priemysel 14% produkcie priemyslu a jeho podiel na zamestnanosti v priemysle je na úrovni 10%.

Dôsledkom hospodárskej krízy zaznamenala slovenská elektrotechnická výroba značné poklesy produkcie tržieb a zamestnanosti. V roku 2009 poklesla v porovnaní s rokom 2008 produkcia tržieb výroby elektrotechniky medziročne o 9,4%, zamestnanosť však až o 39,6%. Kríza koncom roka 2008 a v roku 2009 preverila slovenský elektrotechnický priemysel a odhalila jeho slabé stránky. Potvrdila, že odvetvie je mimoriadne senzitívne na zákazkové krytie, kvalifikovanú pracovnú silu, kvalitnú infraštruktúru, technickú podporu, servis, dizajn, výskum a vývoj. Odvetvie dokázalo pružne reagovať na zmenenú situáciu a napriek tomu, že stratilo veľa pracovných miest, nestratilo svoje základné konkurenčné výhody.

Rok 2010 je už oživením produkcie odvetvia. Produkcia tržieb medziročne vzrástla o 7,6%, napriek tomu však dosahuje iba 97,4% jej úrovne z roka 2008. Pokles zamestnanosti však pokračuje i naďalej.

Najväčšou výrobou elektrotechnického priemyslu z pohľadu produkcie tržieb je výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov. Najväčšou výrobou odvetvia z pohľadu zamestnanosti je výroba elektrických zariadení.

Na Slovensku sú jednoznačne príležitosti pre rozvoj elektrotechnického priemyslu. Záujem o podnikanie v tejto branži potvrdzujú aj plánované nové investície do odvetvia predovšetkým zo strany zahraničných spoločností (napr. AU Optronics, Chi Mei Innolux, IEE Sensing, UMC, Emerson, Panasonic, Yazaki, Foxconn, OMS). Prispejú k tomu, že slovenský elektrotechnický priemysel zaznamená už v najbližších rokoch ďalší dynamický rast produkcie, vysokú dynamiku rastu tržieb a zamestnanosti a výrazne si spevní svoje pozície v štruktúre priemyselnej výroby, priemyslu a celej ekonomiky Slovenska.

Použité zdroje

Informačné zdroje Štatistického úradu Slovenskej republiky:

- výkazy PROD P 3-04
- výkazy PRIEM P 1-12
- výsledky štatistiky zahraničného obchodu
- špecifické analýzy konkurenčnej schopnosti vývozných výrobných podnikov
- ostatné informácie z www.statistics.sk

Publikácie a informácie Ministerstva hospodárstva SR – www.economy.gov.sk

Národnej banky Slovenska – www.nbs.sk

SARIO – „Elektrotechnický priemysel“, 2007

Trend Analyses – „Vývoj elektrotechnického priemyslu na Slovensku v roku 2009“

„ELECTRA“ Pre konkurencieschopný a trvalo udržateľný elektrotechnický priemysel v Európskej únii – Oznámenie Komisie Európskych spoločenstiev KOM (2009) 594, Brusel 29.10.2009

www.proinno-europe.eu

European Innovation Scoreboard 2009

The Global Competitiveness Report 2009-2010

Vyhláška č. 306/2007 ŠÚ SR ktorou sa vydáva Štatistická klasifikácia ekonomických činností

Vysvetlivky NACE Rev.2, 21.10.2009